

Vlada Crne Gore

Ministarstvo finansija

Podgorica, 24.11.2009

U p i t n i k

Informacija koju od Vlade Crne Gore zahtijeva Evropska komisija u cilju pripreme Mišljenja o zahtjevu Crne Gore za članstvo u Evropskoj uniji

05 Javne nabavke

Odgovorno lice:	Igor Luksic
Rukovodilac grupe:	Mersad Z. Mujevic
Zamjenik rukovodioca grupe:	Katarina Radovic
Sekretar grupe:	Ivan Krkeljic
Zamjenik sekretara grupe:	Sandra Krstovic
Kontakt MEI:	Tijana Ljiljanic
IT Podrška:	Vanja Grgurovic

Sadržaj:

POGLAVLJA ACQUIS - SPOSOBNOST PREUZIMANJA OBAVEZA KOJE PROIZILAZE IZ CLANSTVA.....	5
Poglavlje 5: Javne nabavke	6
I. Opšti principi.....	7
II. Dodjela ugovora o javnim nabavkama.....	10
III. Pravna sredstva	44

**POGLAVLJA ACQUIS - SPOSOBNOST PREUZIMANJA
OBAVEZA KOJE PROIZILAZE IZ CLANSTVA**

Poglavlje 5: Javne nabavke

I. Opšti principi

1. Na koji način crnogorski regulatorni okvir uključuje opšte principe iz Ugovora: transparentnost, jednak tretman, slobodna konkurencija i nediskriminacija?

U Zakonu o javnim nabavkama (Aneks 23) (Sl. list RCG, br. 46/06), sadržani su opšti principi iz Ugovora, transparentnost, jednak tretman, slobodna konkurencija i nediskriminacija i definisani su na sljedeći način:

Načelo transparentnosti podrazumijeva da postupci javnih nabavki moraju biti javni, što se obezbjeđuje objavom poziva za javno nadmetanje, na internet stranici organa uprave nadležnog za poslove javnih nabavki – Direkcije za javne nabavke i u najmanje jednim dnevnom novinama koje se distribuiraju na teritoriji Crne Gore, na način propisan Zakonom i standardnim formularima javnih nabavki. Nema smetnji da se poziv, pored jezika koji je u službenoj upotrebi u Crnoj Gori, objavi i na stranom jeziku koji se uobičajeno koristi u međunarodnoj trgovini. Odluke o izboru najpovoljnije ponude u svim postupcima javnih nabavki (izuzimajući nabavke male vrijednosti neposrednim sporazumom – do 2.000 eura), objavljuju se takođe na internet stranici Direkcije u skladu sa Zakonom i standardnim formularima. Na isti način – na internet stranici, objavljuju se i odluke o poništavanju postupaka javnih nabavki. Ponuđač koji je učestvovao u postupku javne nabavke ima pravo da izvrši uvid i dobije podatke o sprovedenom postupku javnih nabavki, nakon dobijanja obavještenja o dodjeli ugovora, u skladu sa ovim zakonom. Početkom kalendarske godine, ponuđačima je dostupan plan javnih nabavki – prethodni raspis, objavljen na internet stranici Direkcije, svih obveznika primjene Zakona, o svakoj javnoj nabavci koju obveznik namjerava sprovesti tokom kalendarske godine, kada vrijednost nabavke iznosi preko 100.000 eura, tako da ponuđači imaju dovoljno vremena da se opredijele i stvore preduslove za podnošenje ponuda u određenim postupcima javnih nabavki. Na internet stranici se daju neophodne instrukcije i ukazuje na obaveze koje su obveznici dužni da preduzmu u skladu sa Zakonom, kao što su pripremanje i objavljivanje plana javnih nabavki (obaveza za javne nabavke preko 100.000 eura) do kraja tekuće godine i sačinjavanje i dostavljanje izvještaja o radu na način propisan standardnim formularom, najkasnije do kraja februara tekuće, za prethodnu godinu, objavljuju se osnovna mišljenja o primjeni pojedinih odredbi Zakona, kreirane su rubrike sa prikazom zakona i podzakonskih propisa i direktiva o javnim nabavkama, daju se mišljenja o primjeni propisa, obavještenja i instrukcije naručiocima i ponuđačima, izvještava se o aktivnostima vezanim za međunarodnu saradnju, organizovanju seminara, objavljuju se svi izvještaji o javnim nabavkama, prikazani su bilteni i časopisi, izvještava se o obukama u oblasti javnih nabavki, pružaju savjetodavne i konsultantske usluge uključujući i neposredne telefonske kontakte (help desk). Lista obveznika primjene Zakona objavljena je na internet stranici Direkcije i ažurira se do kraja svake kalendarske godine. Posebno su kreirane i rubrike koje se odnose na vršenje opštih poslova iz nadležnosti Direkcije, uključujući i slobodan pristup informacijama. Crna Gora je prva u regionu uspostavila centralizovano objavljivanje svih informacija koje se odnose na postupke javnih nabavki na internet stranici Direkcije za javne nabavke. Na naznačeni način, u Crnoj Gori je uspostavljeno centralizovano objavljivanje svih informacija u vezi javnih nabavki.

Načelo konkurencije, koje znači da je naručilac dužan da preduzme sve potrebne mjere kojima se obezbjeđuje konkurencija među potencijalnim ponuđačima, u skladu sa zakonom. Naručilac ne može ograničavati konkurenciju među ponuđačima, a posebno ne može ograničavati moguće ponuđače neopravdanom primjenom ograničenog postupka nabavke ili korišćenjem mjera koje favorizuju pojedine ponuđače. Subjekti koji pripremaju tendersku dokumentaciju ili pojedine njene djelove ne mogu nastupati kao ponuđači, podizvođači ili podugovarači i ne mogu saradivati sa ponuđačima pri pripremanju ponude, ukoliko to ugrožava konkurentnost. Dakle, načelo konkurencije podrazumijeva obavezu naručioca da obezbijedi takmičenje među potencijalnim ponuđačima i to na način što naručilac javno objavljuje i oglašava pozive za nadmetanja, u skladu sa Zakonom, a u slučajevima javnih nabavke male vrijednosti (šoping) obezbjeđuje prikupljanje najmanje tri ponude. Međutim, konkurentnost ne znači da je naručilac obavezan da u postupku javnog nadmetanja obezbijedi postojanje najmanje dvije ispravne ponude, koje bi bile upoređivane

i vrednovane. Ovo iz razloga, što se konkurentnost obezbjeđuje samim objavljivanjem javnog poziva, na koji način se daje pravo svim potencijalno zainteresovanim ponuđačima da uzmu učešće u predmetnom postupku javne nabavke. Izuzetak predstavlja ograničeni postupak javne nabavke, gdje je zakonodavac previdio da se načelo konkurencije ostvaruje obezbjeđivanjem najmanje tri kvalifikovana ponuđača. Iz prethodno navedenih razloga, zakonodavac je previdio da naručilac ne može ograničavati konkurenciju između ponuđača, a naročito kada to čini neopravdanom primjenom ograničenog postupka ili mjerama koje favorizuju pojedine ponuđače. U cilju ostvarivanja ovog načela, zakonodavac je previdio stroge uslove koji moraju biti ispunjeni da bi naručilac stekao pravo da primijeni ograničeni postupak javne nabavke. Takođe, naručilac ne može koristiti mjere koje favorizuju pojedine ponuđače u postupku. U vezi sa tim, važno je naglasiti da Zakon ne poznaje preferencijalni tretman domaćih ponuđača u odnosu na inostrane ponuđače, bilo da su registrovani u Crnoj Gori ili izvan Crne Gore. Prethodni Zakon o javnim nabavkama iz 2001 godine takođe nije uključivao preferencijalni tretman, čime je obezbijedena dosljedna primjena načela konkurencije i nediskriminacije. Zakon izričito zabranjuje upotrebu trgovačkog znaka i žiga u tehničkim specifikacijama ali i ovdje postoji izuzetak kada se takvo navođenje ne može izbjeći. U tom slučaju, naručilac je obavezan da u javnom pozivu i u tenderskoj dokumentaciji navede trgovački znak ili žig samo kao primjer i da doda riječi "ili ekvivalent", čime se daje mogućnost ponuđačima da ponude i neku drugu robu, a ne samo onu koja ima određeni trgovački znak ili žig. Zahvaljujući sve većem otvaranju domaćeg tržišta i domaći ponuđači biće prinuđeni da svoje proizvode i svoje usluge prilagode zahtjevima kojima se ispunjavaju jedinstveni tehnički normativi i standardi, dok će sa druge strane ta tehnička prilagođavanja omogućiti ravnopravan tretman sa drugim ponuđačima u postupcima javnih nabavki. U cilju ostvarivanja takmičenja među ponuđačima, subjekti koji pripremaju tendersku dokumentaciju ili pojedine njene djelove, ne mogu nastupati kao ponuđači, podizvođači ili podugovarači i ne mogu saradivati sa ponuđačima pri pripremanju ponude, ukoliko to ugrožava konkurentnost, jer bi na taj način došli u konflikt interesa i ozbiljno ugrozili ravnopravnost ponuđača. U vezi sa tim, odgovorno lice naručioca, službenik za javne nabavke, članovi komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda, lica koja su učestvovala u pripremi tenderske dokumentacije, kao i ponuđači, obavezni da potpišu izjavu o nezavisnosti.

Podnijeto je prosječno 3,51 ponuda po jednom postupku javne nabavke (bez postupaka male vrijednosti – 2084 postupaka), što je u skladu sa principom transparentnosti, javnosti i konkurencije u javnim nabavkama.

Načelo ravnopravnosti ponuđača prema kome naručilac mora obezbijediti da svi ponuđači u svim fazama postupka javne nabavke imaju ravnopravan tretman. Ovim načelom obezbijeden je ravnopravan tretman ponuđača na način što je izvršena unifikacija i standardizacija objavljivanja i oglašavanja javnog poziva, koji je dostupan svim mogućim zainteresovanim ponuđačima. Dalje, uslovi za učešće u postupku javne nabavke su jednaki za sve ponuđače, bez obzira na to da li se kao ponuđač javlja fizičko ili pravno lice i bez obzira na sjedište ponuđača (u zemlji ili inostranstvu), pri čemu se u postupku javne nabavke svi ponuđači ravnopravno tretiraju u ostvarivanju njihovih prava. Ovo načelo obavezuje naručioca da ni jednom ponuđaču ne da informacije koje nije dao drugim ponuđačima, kako u fazi pripreme javnog poziva i tenderske dokumentacije, tako i u samom postupku javne nabavke u toku trajanja javnog poziva, javnog otvaranja ponuda, pregleda, ocjene i upoređivanja ponuda i donošenja odluke o izboru najpovoljnije ponude ili odluke o poništavanju postupka javne nabavke. U tom smislu, načelo ravnopravnosti ponuđača je vrlo blisko načelu transparentnosti. Ovo načelo predstavlja ravnopravnost u najširem smislu, tj. zabranjuje teritorijalnu i ličnu diskriminaciju. U tom smislu, crnogorski zakon je ocijenjen pozitivnim ocjenama, s obzirom da ne poznaje preferencijalni tretman u korist domaćih ponuđača. Propisima koji uređuju poslovanje privrednih društava, dio stranog društva nije u obavezi da se radi obavljanja privredne djelatnosti u Crnoj Gori, posebno registruje u Crnoj Gori radi učešća u javnim nadmetanjima. Takođe, ponuđači saglasno propisima koji uređuju oblast uređenja prostora i izgradnju objekata, a vezio sa primjenom Zakona o javnim nabavkama, u postupcima javnih nabavki dokazuju ispunjenost uslova za izvođenje radova odnosno dobijanje licence u skladu sa svojim nacionalnim (domicilnim zakonodavstvom), čime je načelo ravnopravnosti ponuđača postavljeno na najvećem nivou.

Značajno je napomenuti i druga načela sadržana u Zakonu, kao što su *načelo ekonomičnosti i efikasnosti upotrebe javnih sredstava*, prema kome je naručilac dužan da, u postupku javne nabavke i izboru najpovoljnije ponude, obezbijedi ekonomično i racionalno korišćenje javnih sredstava, *načelo o posebnim pravima ponuđača kod kojih su većina zaposlenih lica sa posebnim potrebama* prema kome naručilac može, u tekstu poziva za javno nadmetanje i u tenderskoj dokumentaciji, navesti da će se ugovor dodijeliti pod jednakim uslovima ponuđačima kod kojih su većina zaposlenih lica sa posebnim potrebama, koje zbog prirode ili stepena njihovog invaliditeta ne mogu obavljati posao u normalnim uslovima.

II. Dodjela ugovora o javnim nabavkama

Zakonodavstvo

Sistem javnih nabavki u Crnoj Gori, uspostavljen je Zakonom o javnim nabavkama (Sl. list RCG, br. 46/06), koji je stupio na snagu 29. jula 2006. godine, podzakonskim propisima donijetim na osnovu Zakona, standardnim formularima i obrascima koji se odnose na postupak njegove primjene. Saglasno Zakonu o javnim nabavkama, uspostavljen je institucionalni okvir za vršenje poslova državne uprave u Crnoj Gori, obezbijeđena je dosljedna primjena Zakona i propisa i ostvareni su preduslovi za potpuno uvođenje zakonodavstva Evropske unije i poštovanje obaveza predviđenih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, u oblasti javnih nabavki.

Sprovođenjem Zakona o javnim nabavkama ispoštovana su pravila i zahtjevi Evropske unije u pogledu obezbijeđenja potpunih sloboda protoka roba, ljudi i kapitala. Zakonom o javnim nabavkama, privrednim subjektima Evropske zajednice, koja su osnovana u Crnoj Gori ili izvan Crne Gore, omogućen je pristup dodjeli ugovora o javnim nabavkama u Crnoj Gori, pod istim uslovima koji se primjenjuju na crnogorske privredne subjekte. Načelo slobode otvorenog tržišta u potpunosti je ispoštovano, što je u skladu sa članom 76 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Podzakonski propisi i standardni formulari i obrasci, donijeti na osnovu Zakona o javnim nabavkama, su:

- Pravilnik o obliku, sadržini i načinu izdavanja isprave kojom se obezbjeđuje uredno plaćanje iz javnih nabavki (Aneks 27) (Sl. list RCG, br. 71/06 i Sl. list CG, br.23/07, 67/08)
- Pravilnik o metodologiji iskazivanja kriterijuma u odgovarajući broj bodova, načinu i postupku ocjene i upoređivanja ponuda, (Aneks 28) (Sl. list RCG, br. 71/06 i Sl. list CG, br.23/07, 67/08)
- Standardni formular: Uslovi i način određivanja vrijednosti javne nabavke (Aneks 26),
- Standardni formular: Plan javne nabavke,
- Standardni formular: Obrazac poziva za javno nadmetanje
- Standardni formular: Obrazac oglasa za javno nadmetanje,
- Obrazac: Odluka o dodjeli ugovora,
- Obrazac: Odluka o dodjeli ugovora u pregovaračkom postupku bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje,
- Obrazac: Odluka o nabavkama male vrijednosti,
- Obrazac: Odluka o poništavanju javnog nadmetanja,
- Standardni formular: Tenderska dokumentacija za robe,
- Standardni formular: Tenderska dokumentacija za radove,
- Standardni formular: Tenderska dokumentacija za usluge,
- Standardni formular: Obrazac zapisnika o javnom otvaranju ponuda,
- Standardni formular: Obrazac zapisnika o pregledu, ocjeni i upoređivanju ponuda,
- Standardni formular: Obrazac izvještaja o postupku javne nabavke,
- Standardni formular: Zahtjev za dostavljanje ponuda šoping metodom i
- Standardni formular: Način evidentiranja podataka o javnim nabavkama (Aneks 29).

Zakon o javnim nabavkama (Aneks 23), u osnovi, usaglašen je sa Direktivom 2004/18/EC za klasični sektor javnih nabavki i Direktivama 89/665/EC i 92/13/EC u oblasti zaštite prava. Javne nabavke u komunalnom sektoru dodjeljuju se pod istim uslovima kao i javne nabavke u klasičnom sektoru.

Obaveza iz stava 2, člana 41 Privremenog sporazuma, koja se odnosi na usaglašavanje zakonodavstva javnih nabavki sa sistemom Evropske Unije, u oblasti sektora komunalnih usluga (pojednostavljene procedura), u potpunosti će se ispoštovati harmonizacijom sa svim propisima i standardima Unije, inkorporiranjem u nacionalno zakonodavstvo, kroz Zakon o izmjenama i dopunama postojećeg Zakona ili donošenjem novog Zakona o javnim nabavkama za sektor

komunalnih usluga, krajem 2010 ili početkom 2011. godine, čime će se obezbijediti usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva o javnim nabavkama sa Direktivom 2004/17/EC. Takođe, kroz ovo usaglašavanje obezbijediće se i usklađivanje sa novom direktivom u oblasti zaštite prava 2007/66/EC i potpuno harmonizovanje sa Direktivom 2004/18/EC, kojom su predviđeni novi postupci u dijelu koji se odnosi na elektronska sredstva komunikacije, sistem dinamične kupovine i elektronske aukcije, granične vrijednosti javnih nabavki, rokova za trajanje javnog poziva i druga poboljšanja teksta Zakona. Nadležne institucije za vršenje poslova državne uprave u oblasti javnih nabavki (Ministarstvo finansija, Direkcija i Komisija) počele su sa aktivnostima na pripremi stručne osnove za sagledavanje potreba na potpunoj harmonizaciji zakonodavstva u oblasti javnih nabavki sa propisima Evropske unije. U okviru IPA Programa pomoći 2007. „Budući razvoj i jačanje sistema javnih nabavki u Crnoj Gori“, koji će trajati jednu godinu i osam mjeseci, počev od sredine 2009 godine (sproveden je postupak kod Evropske Komisije i izabran ponuđač – konsultant za realizaciju ovog projekta usluge) očekuje se obezbjeđenje pomoći u harmonizaciji zakonodavstva čije su aktivnosti u sagledavanju potreba počele sredinom 2009. godine, a aktivnosti na izmjeni ili donošenju novih propisa uslijediti krajem 2010. godine, posebno za oblast sektora komunalnih usluga u pogledu pojednostavljenja procedura, s obzirom da se postojeći zakon primjenjuje pod istim uslovima i za ugovore u klasičnom i za ugovore u komunalnom sektoru. Planira se da novi zakon bude pripremljen i dat u proceduru donošenja u četvrtom kvartalu 2010 godine. Kontinuirano, pristupiće se obuci službenika Direkcije za javne nabavke i Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki, obuci zaposlenih koji vrše poslove javnih nabavki kod obveznika primjene Zakona (naručilaca) i ponuđača, revizora i sudija, obezbijediti podrška Direkciji za javne nabavke u oblasti tehničke i kadrovske opremljenosti i razvoja informacionih tehnologija, širenju informacija o javnim nabavkama i intenziviranja kampanja podizanja javne svijesti u ovoj oblasti.

Prema Zakonu o koncesijama (Sl. list CG, br. 08/09) uređuju se uslovi, način i postupak davanja koncesija, predmet koncesija i druga pitanja od značaja za ostvarivanje koncesije.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe poglavlja IV, VII, VIII, IX i čl. 141, 142 i 143 Zakona o učešću privatnog sektora u vršenju javnih usluga (Sl. list RCG, br. 30/02), kao i odredbe drugih poglavlja koje se odnose na koncesije i BOT aranžmane, i ne primjenjuju se odredbe drugih zakona koje uređuju postupak davanja koncesije, ako su suprotne ovom zakonu.

2. Molimo da nam pružite definicije ugovora o javnim nabavkama i naručioca/subjekta, u skladu sa vašim zakonodavstvom u oblasti javnih nabavki.

Prema crnogorskom Zakonu o javnim nabavkama, javna nabavka je skup svih radnji i aktivnosti koje preuzima naručilac u cilju nabavke roba, izvršenja usluga ili izvođenja radova i za koje izdvaja obezbijedena sredstva. **Ugovor o javnoj nabavci** je ugovor zaključen između naručioca i ponuđača, u pisanoj ili elektronskoj formi, a koji ima za predmet nabavku roba, vršenje usluga ili izvođenje radova. **Ugovor o javnoj nabavci roba** je ugovor u pisanoj ili elektronskoj formi i odnosi se na kupovinu, lizing, zakup ili najamnu kupovinu, sa ili bez opcije otkupa roba, uključujući neophodnu pripremu mjesta izvođenja radova i usluga ugradnje. **Ugovor o javnim radovima** je ugovor u pisanoj formi, a za predmet ima izvođenje i/ili izvođenje i projektovanje radova koji se odnose na neku od djelatnosti utvrđenih u Aneksu I Zakona ili realizaciju posla koji odgovara uslovima utvrđenim od ugovornih strana. Pojam "radova" podrazumijeva rezultat gradnje ili građevinskih radova uzet u cjelini, a koji je, sam po sebi, dovoljan za ispunjenje neke ekonomske ili tehničke funkcije. **Ugovor o javnoj nabavci usluga** je ugovor u pisanoj ili elektronskoj formi i odnosi se na nabavku usluga koje nijesu izuzete ovim zakonom. Ugovor o javnoj nabavci usluga predstavlja i ugovor čiji su predmet i robe i usluge, ukoliko vrijednost usluga prelazi vrijednost roba obuhvaćenih tim ugovorom, kao i čiji su predmet usluge u smislu Aneksa I Zakona, koje su sporedne u odnosu na osnovni predmetni ugovor. Nacrt ugovora, mora da bude sastavni dio tenderske dokumentacije tako da su potencijalni ponuđači upoznati sa pravima i obavezama ugovornih strana koje proizilaze iz predmetnog postupka javne nabavke. Ugovorni odnosi između ugovornih strana shodno crnogorskom zakonodavstvu uređeni su propisima o obligacionim odnosima (Zakon o obligacionim odnosima). Zakon o javnim nabavkama uređuje postupak javne nabavke do izbora najpovoljnije ponude, od kojeg momenta prestaje primjena Zakona o javnim nabavkama, odnosno, od konačnosti i pravosnažnosti odluke o dodjeli ugovora, primjenjuje se

Zakon o obligacionim odnosima. **Naručilac** je obveznik primjene Zakona, koji sprovodi postupak javne nabavke i izdvaja sredstva za tu namjenu, a **ponuđač** je pravno ili fizičko lice koje podnosi ponudu za isporuku roba, pružanje usluga ili izvođenje radova.

Nabavku roba i usluga i ustupanje izvođenja radova, po ovom zakonu, obavezni su da sprovede **obveznici primjene Zakona (ugovorni organi – ugovorni subjekti)** a to su:

- 1) državni organi, organi državne uprave, organizacije, ustanove i drugi korisnici sredstava budžeta Crne Gore i drugih javnih sredstava;
- 2) organi lokalne samouprave, organi lokalne uprave i organizacije i ustanove koje su korisnici sredstava budžeta jedinice lokalne samouprave i drugih javnih sredstava;
- 3) organizacije za obavezno socijalno osiguranje, obrazovane u skladu sa zakonima koji uređuju ove vrste osiguranja;
- 4) preduzeća i druga pravna lica u kojima Crna Gora ili jedinica lokalne samouprave ili drugi obveznici ovog zakona posjeduju više od 50% akcija ili udjela u vlasništvu ili koja imaju više od polovine članova u organu upravljanja, a koja obavljaju djelatnost od javnog interesa i nemaju industrijski ili komercijalni karakter;
- 5) pravna lica koja za javnu nabavku koriste sredstva koja je, kao subvenciju ili garanciju, obezbijedila Crna Gora ili jedinica lokalne samouprave ili drugi obveznik primjene ovog zakona.

Organ uprave nadležan za poslove javnih nabavki – Direkcija za javne nabavke, priprema i objavljuje listu obveznika primjene Zakona. Lista obveznika objavljena je na internet stranici Direkcije i ažurira se najkasnije do 31. decembra svake godine. Obaveza primjene Zakona zavisi od ispunjenosti uslova za primjenu postupaka javnih nabavki saglasno određenjima Zakona, a ne od toga da li se određeni obveznik nalazi na Listi, tako da i u slučaju kada obveznik nije na Listi, postoji obaveza za primjenu propisa o javnim nabavkama.

Prema Zakonu o koncesijama (Sl.list CG br. 08/09) davanje koncesija se zasniva na načelima: transparentnosti, nediskriminacije i konkurentnosti.

Primjenom načela **transparentnosti** u postupku davanja koncesija obezbjeđuje se da svi učesnici u postupku davanja koncesije imaju potpune, tačne i blagovremene informacije o postupku, standardima i kriterijumima za izbor koncesionara, ponuđaču kome je data koncesija i uslovima njegove ponude.

Primjenom načela **nediskriminacije** u postupku davanja koncesije obezbjeđuje se ravnopravan tretman svih ponuđača u postupku davanja koncesije.

Primjenom načela **konkurencije** u postupku davanja koncesije obezbjeđuju se uslovi za učešće većeg broja ponuđača.

Zakonom o koncesijama su definisni termini (pojmovi) koncesije, ugovora i ugovornih tijela. Prema tome, **koncesija** je pravo korišćenja prirodnog bogatstva, dobra u opštoj upotrebi i drugog dobra od opšteg interesa koje je u državnoj svojini, ili obavljanja djelatnosti od javnog interesa, uz plaćanje koncesione naknade od strane koncesionara ili pružanje finansijske naknade ili druge podrške koncesionaru za ostvarivanje odgovarajućeg javnog interesa. Takođe, **koncesija** je i pravo finansiranja, istraživanja, projektovanja, izgradnje ili rekonstrukcije, korišćenja, održavanja, revitalizacije i predaje objekta, uređaja ili postrojenja, u ugovorenom roku, u svojinu koncedenta, uključujući i druge slične oblike.

Ugovor o koncesiji je ugovor zaključen na određeno vrijeme, u pisanom obliku, kojim se uređuju međusobna prava i obaveze između koncedenta i koncesionara.

Koncedent je Skupština Crne Gore, Vlada Crne Gore, lokalna samouprava, Glavni grad i Prijestonica.

Koncesionar je domaće ili strano privredno društvo ili drugo pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice koje je steklo pravo na koncesiju, konzorcijum ili drugi oblik poslovnog povezivanja koji međusobne odnose regulišu posebnim ugovorom.

Prema Zakonu o koncesijama, ugovor o koncesiji je ugovor zaključen na određeno vrijeme, u pisanom obliku, kojim se uređuju međusobna prava i obaveze između koncedenta i koncesionara; gdje se termin koncedent odnosi na Skupštinu Crne Gore, Vladu Crne Gore, lokalnu samoupravu, Glavni grad i Prijestonicu, a termin koncesionar se odnosi na domaće ili strano privredno društvo ili drugo pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice koje je steklo pravo na koncesiju, konzorcijum ili drugi oblik poslovnog povezivanja koji međusobne odnose regulišu posebnim ugovorom.

Ugovori koji se zaključuju na osnovu Zakona o koncesijama, odnose se na:

- istraživanje ili eksploataciju, ili istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina;
- korišćenje vodotoka i drugih voda, odnosno njihovih djelova ili određene količine vode za namjene utvrđene posebnim zakonom;
- izgradnju ili rekonstrukciju, održavanje i korišćenje vodnih objekata;
- korišćenje šuma;
- korišćenje radio-frekvencija;
- izgradnju hidromeliracionih sistema i vađenje materijala iz vodnog zemljišta;
- izgradnju, održavanje i korišćenje ili rekonstrukciju, modernizaciju, održavanje i korišćenje ili korišćenje: puteva, putnih i pratećih objekata, željezničkih pruga, objekata vazdušnog saobraćaja i aerodroma, objekata vodenog saobraćaja i luka, telekomunikacionih objekata, naftovoda, gasovoda, objekata za skladištenje, transport i distribuciju nafte i gasa, objekata zdravstvenih i obrazovnih ustanova, komunalnih objekata, radi obavljanja komunalnih djelatnosti;
- projektovanje, izgradnju, održavanje i korišćenje energetskih i drugih objekata radi proizvodnje, prenosa i distribucije električne energije, toplotne energije i gasa ili njihovu rekonstrukciju, modernizaciju, održavanje i korišćenje;
- korišćenje obala rijeka i jezera;
- izvođenje javno važećeg obrazovnog programa;
- priređivanje lutrijskih igara na sreću i posebnih igara na sreću u kazinima;
- izgradnju, održavanje i korišćenje sportsko-rekreativnih objekata, sportskih terena i prostora za sport, rekreaciju i kulturne aktivnosti;
- izgradnju, održavanje i korišćenje objekata ili rekonstrukciju, modernizaciju, održavanje i korišćenje postojećih objekata u područjima sa prirodno-ljekovitim svojstvima i drugim prirodnim vrijednostima.

Pored ovih predmeta koncesije, predmet koncesije može biti korišćenje i drugih prirodnih bogatstava, dobara u opštoj upotrebi i drugih dobara od opšteg interesa u državnoj svojini, u skladu sa zakonom, kao i obavljanje i drugih djelatnosti koje su zakonom određene kao djelatnosti od javnog interesa.

3. Pokriva li vaše postojeće zakonodavstvo sve vrste ugovora (robe, usluge i radovi; koncesije i javno-privatno partnerstvo)? Molimo da nam dostavite listu ugovora koji ne spadaju pod zakonodavstvo o javnim nabavkama.

Zakon o javnim nabavkama pokriva ugovore o javnim nabavkama roba, usluga i ustupanja izvođenja radova. Na ugovore o dodjeli koncesija primjenjuje se Zakon o koncesijama (Aneks 24) (Sl. list CG, br. 08/09) i Zakon o učešću privatnog sektora u vršenju javnih usluga (Aneks 25) (Sl. list RCG, br.30/02 i Sl. list CG, br. 08/09), dakle, posebni zakoni za te oblasti. Zakon o javnim nabavkama ne primjenjuje se na:

1) nabavke oružja, municije i drugih materijala neophodnih za odbranu i bezbjednost Crne Gore, koje su zakonom i drugim propisom proglašene kao povjerljive i čija realizacija mora biti praćena posebnim mjerama bezbjednosti;

2) nabavke koje se vrše po osnovu međunarodnog sporazuma ili ugovora zaključenog između Crne Gore i jedne ili više država i međunarodnih organizacija, a koje se odnose na:

- isporuke roba, pružanje usluga, izvođenje radova, kojim je predviđena zajednička primjena ili realizacija projekta od strane država potpisnica;
- stacioniranje i razmještaj vojnih snaga;
- javne nabavke koje se sprovode po osnovu posebnog postupka međunarodne organizacije.

3) nabavke:

- a) sticanja, razvoja, produkcije ili koprodukcije programskog materijala, namijenjenog radio-televizijskom emitovanju i ugovore za dodjelu frekvencija radio-televizijskog emitovanja;
- b) usluga arbitraže i mirenja i notarskih usluga, izuzev usluga iz Aneksa I koji je sastavni dio Zakona;
- v) finansijskih usluga u vezi sa izdavanjem, prodajom, kupovinom ili prenosom vrijednosnih papira ili drugih finansijskih instrumenata, posebno transakcija naručioca, sa ciljem prikupljanja novca i kapitala i usluga Centralne banke Crne Gore;
- g) usluga vezanih za zapošljavanje.

Zakon se ne primjenjuje ni na postupak izdavanja koncesija i privatizacije privrede, kao i na prodaju i davanje u zakup zemljišta, postojećih zgrada ili druge nepokretne imovine ili prava koja iz njih proističu, a koje vrše obveznici primjene Zakona. Ovi postupci uređeni su posebnim propisima za te oblasti.

Prema Zakonu o koncesijama, ugovor o koncesiji je ugovor zaključen na određeno vrijeme, u pisanom obliku, kojim se uređuju međusobna prava i obaveze između koncedenta i koncesionara; gdje se termin koncedent odnosi na Skupštinu Crne Gore, Vladu Crne Gore, lokalnu samoupravu, Glavni grad i Prijestonicu, a termin koncesionar se odnosi na domaće ili strano privredno društvo ili drugo pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice koje je steklo pravo na koncesiju, konzorcijum ili drugi oblik poslovnog povezivanja koji međusobne odnose regulišu posebnim ugovorom.

4. Molimo navedite sve relevantne pragove koji postoje u vašem zakonodavstvu i objasnite kakve procedure se moraju poštovati. Da li su svi tenderi iznad određenog praga objavljeni prije otpočinjanja postupka? Koje vrste informacija, u skladu sa vašim zakonodavstvom, moraju biti uključene u obaveštenje o tenderu?

Prema vrijednosti, postupci javnih nabavki dijele se u tri vrijednosna razreda.

I vrijednosni razred za sprovođenje otvorenog, ograničenog, pregovaračkog postupka sa i bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje i okvirnog sporazuma, se odnosi na slučajeve kada vrijednost javne nabavke prelazi iznos od 10.000 eura za nabavku roba i usluga, odnosno 30.000 eura za izbor najpovoljnije ponude za ustupanje izvođenja radova.

II vrijednosni razred za javne nabavke male vrijednosti (šoping metodu), primjenjuje se u slučaju kada vrijednost javne nabavke iznosi od 2.000 od 10.000 eura za nabavku roba i usluga, odnosno od 2.000 do 30.000 eura za nabavku radova.

III vrijednosni razred za sprovođenje postupka javne nabavke putem neposrednog sporazuma, primjenjuje se u slučaju kada vrijednost javne nabavke iznosi do 2.000 eura.

Opredijeljenost zakonodavca za usvajanje naznačenih vrijednosnih razreda koji su znatno ispod pragova Evropske Unije, uslovljeno je stepenom razvijenosti crnogorske ekonomije, potrebom za razvojem tržišne ekonomije i u tom procesu potrebi uspostavljanja discipline i shvatanje značaja

primjene procedura javnih nabavki za društveni razvoj. Komparacije radi, u 2008. godini (**od ukupno 3248 ugovora javnih nabavki dodijeljenih u osnovnim postupcima javnih nabavki - bez malih vrijednosti**) dodijeljeno je 514 ugovora ili 15,8%, čija je vrijednost iznosila preko 100.000 eura (državni organi i organizacije - 188 ugovora, državne javne ustanove i državna javna preduzeća - 156, organi lokalne uprave - 119 i lokalne javne ustanove i lokalna javna preduzeća - 51 ugovora), odnosno, vrijednosti svih ostalih nabavki bile su ispod 100.000 eura, što daje realnu sliku o vrijednosti javnih nabavki koje se sprovode u Crnoj Gori.

Prema odredbama Zakona o javnim nabavkama (Sl. list RCG, br. 46/06), svi pozivi za javno nadmetanje, osim za sprovođenje pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje i postupke male vrijednosti – neposredno prikupljanje ponuda (šoping metoda) i neposredni sporazum, obavezno se objavljuju na internet stranici Direkcije za javne nabavke kao nadležnog organa uprave. Pozivi se objavljuju i u najmanje jednim dnevnim novinama koje se distribuiraju na području Crne Gore. Nema smetnji da se pozivi objavljuju i na nekom od zvaničnih jezika zemalja Evropske unije ili drugom stranom jeziku. Takođe, djelovi ili cijela tenderska dokumentacija može da bude sastavljena i na stranom jeziku. Odluke o dodjeli ugovora vezano za sve postupke javnih nabavki (izuzimajući neposredni sporazum – vrijednost nabavke do 2.000 eura), objavljuju se na internet stranici Direkcije. Poziv za javno nadmetanje čiji je bliži sadržaj, forma i obrazac definisan-propisan posebnim standardnim formularom sadrži podatke o naručiocu, predmetu nabavke, procijenjenoj vrijednosti javne nabavke, uslovima za učestvovanje, kriterijumima, vremenu i mjestu uvida u tendersku dokumentaciju, vremenu i mjestu podnošenja ponuda i javnom otvaranju ponuda, roku za donošenje odluke o dodjeli ugovora o javnoj nabavci, kao i o imenu osobe za kontakt koja pruža dodatne informacije. Poziv za javno nadmetanje može da sadrži i druge podatke neophodne za potpunije informisanje ponuđača o predmetu javne nabavke. Direkcija za javne nabavke, kao nadležni organ uprave, u fazi objavljivanja provjerava i obezbjeđuje usaglašenost poziva za javno nadmetanje sa uslovima utvrđenim propisima o javnim nabavkama. Na taj način Direkcija ima ulogu kontrolora i vrši kontinuirani monitoring javnih nabavki, preventivno instruktivni nadzor i obezbjeđuje uslove za konkurentno i transparento djelovanje svih učesnika u procesima javnih nabavki, kao i specijalizovanu i opštu edukaciju o javnim nabavkama. Poziv za javno nadmetanje koji nije objavljen i oglašen na način propisan Zakonom ne proizvodi pravno dejstvo. Navedeni obrasci (poziv, tenderska dokumentacija, odluke) usaglašeni su sa obrascima navedenim u prilogima direktiva EU.

5. Molimo da date opšti opis postojećih postupaka javnih nabavki, dodjeljivanja koncesija i javno-privatnog partnerstva. Da li je zainteresovanim subjektima dozvoljeno da se upuste u pregovore? Ako da, pod kojim uslovima?

Prema Zakonu o javnim nabavkama (Sl. list RCG, br. 46/06), naručilac može koristiti:

- 1) otvoreni postupak javne nabavke;
- 2) ograničeni postupak javne nabavke;
- 3) pregovarački postupak javne nabavke;
- 4) dodjela ugovora putem zaključivanja okvirnog sporazuma;
- 5) neposredno prikupljanje ponuda (šoping metoda);
- 6) neposredni sporazum.

Zakon poznaje i posebne slučajeve dodjele ugovora, a to su:

- 1) dodjela ugovora o javnoj nabavci putem konkursa i
- 2) dodjela ugovora konsultantske usluge.

Naručilac za dodjelu javne nabavke, po pravilu, bira otvoreni ili ograničeni postupak.

Otvoreni postupak javne nabavke je osnovni, najtransparentniji postupak javne nabavke. Ovaj postupak podrazumijeva javno objavljivanje poziva za javno nadmetanje. Sva lica koja imaju pravni interes za zaključivanje ugovora o javnoj nabavci mogu da podnesu ponudu, na način i pod uslovima predviđenim u javnom pozivu i u tenderskoj dokumentaciji. Ovaj postupak bi, po pravilu, naručiocu uvijek trebali da primjenjuju, s obzirom da u najvećoj mjeri obezbjeđuje ostvarivanja svih načela javnih nabavki. Najveći broj ponuđača, u ovom postupku može da dostavi ponudu naručiocu, čime se postiže konkurentnost i podstiče tržišna utakmica među ponuđačima. Sprovedenje otvorenog postupka javnih nabavki je u interesu naručioca, jer se u ovom postupku, u odnosu na ograničeni i pregovarački postupak, dobijaju niže cijene i povoljniji uslovi. Otvoreni postupak javne nabavke podrazumijeva da nije potrebno prethodno utvrditi kvalifikaciju ponuđača, kao u ograničenom postupku javne nabavke, niti je transparentnost i konkurentnost ograničena, kao u pregovaračkom postupku i u ograničenom postupku, u kome se, u drugoj fazi poziva samo određeni broj ponuđača da dostave svoju ponudu. Zakonske odredbe koje važe za otvoreni postupak javne nabavke, važe i za ograničeni i pregovarački postupak, osim kada je Zakonom drugačije određeno.

Ograničeni postupak javne nabavke zakonodavac je predvidio kao izuzetak u odnosu na otvoreni postupak javne nabavke i on se može primijeniti samo u slučaju kada su ispunjeni Zakonom predviđeni uslovi. Ovo je dosta složen i dugotrajan postupak, pa je pretpostavka da će se naručiocu opredijeliti za ovaj postupak samo kada je, pored ispunjenosti utvrđenih uslova, javna nabavka velike vrijednosti i od izuzetnog značaja za naručioca. Ograničeni postupak javne nabavke sprovodi se u dvije faze. U prvoj fazi naručilac je obavezan da, na zakonom propisan način, javno objavi na internet stranici Direkcije za javne nabavke i oglasi u jednim dnevnim novinama, koje se izdaju i distribuiraju na teritoriji Crne Gore, poziv za javno nadmetanje. Naručilac je obavezan da u javnom pozivu, pored obaveznih uslova propisanih Zakonom, navede i minimum uslova za utvrđivanje kvalifikacije. Prednji uslovi se detaljno razrađuju u okviru tenderske dokumentacije. Uslovi za utvrđivanje kvalifikacije se naročito odnose na ponuđačev pravni status, poslovni kapacitet, finansijski kapacitet, tehničke kvalifikacije i kadrovske kvalifikacije, s tim što je naručilac obavezan da i u ovom dijelu obezbijedi dosljednu primjenu načela ravnopravnosti ponuđača i nediskriminacije. Nakon postupka javnog otvaranja ponuda, komisija za otvaranje i vrednovanje ponuda, u skladu sa citiranim odredbama, je dužna da utvrdi kvalifikaciju ponuđača, na osnovu uslova, koji su unaprijed definisani u javnom pozivu i tenderskoj dokumentaciji. Da bi postupak bio uspješan, neophodno je da komisija za otvaranje i vrednovanje ponuda utvrdi kvalifikaciju za najmanje tri ponuđača, o čemu će odluku donijeti nadležni organ naručioca. U drugoj fazi, svim kvalifikovanim ponuđačima naručilac je obavezan da uputi poziv za dostavljanje ponuda. U ovom pozivu se ne navodi zahtjev za dostavljanje dokaza o podobnosti, obzirom da su isti dostavljeni u prethodnoj fazi utvrđivanja kvalifikacija. U drugoj fazi ograničenog postupka naručilac vrši izbor najpovoljnije ponude isključivo na osnovu kriterijuma iz poziva. Postupak zaštite prava ponuđača obezbijeđen je i prilikom sprovođenja ograničenog postupka javne nabavke tako što je zakonodavac utvrdio obavezu naručioca da obavijesti ponuđače, čiji je zahtjev za kvalifikaciju odbijen, o razlozima za odbijanje zahtjeva. Ovi razlozi mogu se zasnivati samo na zahtjevima za kvalifikaciju. Protiv odluke o odbijanju zahtjeva za kvalifikaciju, ponuđač ima pravo prigovora u roku od osam dana od dana dobijanja odluke, kako je to detaljno razrađeno u poglavlju koje se odnosi na postupak zaštite prava ponuđača i javnog interesa. Ukoliko u drugoj fazi ograničenog postupka javne nabavke ponuđač prestane da ispunjava uslove u pogledu kvalifikacije ili druge uslove, koji su unaprijed definisani u javnom pozivu i u tenderskoj dokumentaciji, naručilac ima pravo da takvog ponuđača isključi sa liste kvalifikovanih ponuđača. Naravno, i ovdje se podrazumijeva da je ponuđač obavezan da pravovremeno obavijesti naručioca o svim promjenama koje su nastupile u njegovom statusu ili poslovanju, a koje bi mogle imati uticaja na njegovu kvalifikaciju i dalji tok postupka izbora najpovoljnije ponude.

Pregovarački postupak sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje primjenjuje se za javne nabavke roba, radova i usluga:

- 1) kada naručilac u otvorenom i ograničenom postupku ne dobije ni jednu ispravnu i prihvatljivu ponudu, pri čemu se prvobitno određen predmet javne nabavke i sadržina tenderske dokumentacije bitno ne mogu mijenjati. Poziv za javno nadmetanje nije obavezno objaviti u slučaju da naručilac u pregovarački postupak uključi sve ponuđače koji su dostavili ponudu u otvorenom i ograničenom postupku javne nabavke;

- 2) kada priroda radova, roba ili usluga, ili rizici koji se odnose na konkretnu nabavku ne dozvoljavaju prethodno utvrđivanje ukupnih cijena;
- 3) kada se radi o uslugama iz tačke 6 Aneksa I Zakona i intelektualnih usluga, poput usluga koje uključuju projektovanje, ako je priroda usluga koje je potrebno pružiti takva da se specifikacije u ugovoru ne mogu utvrditi s dovoljnom preciznošću da dopuste dodjelu ugovora izborom najpovoljnije ponude u skladu s pravilima koja uređuju otvorene ili ograničene postupke;
- 4) kada se radi o radovima koji se izvode isključivo sa ciljem istraživanja, testiranja ili razvoja, a ne sa ciljem ostvarenja zarade ili povratka troškova istraživanja i razvoja.

Naručilac, radi dobijanja najbolje ponude, pregovara sa ponuđačima o dostavljenim ponudama, kako bi ih prilagodio zahtjevima navedenim u pozivu za javno nadmetanje, tenderskoj dokumentaciji i dodatnim dokumentima, ukoliko postoje. Naručilac može predvidjeti da se postupak odvija u više faza, kako bi se smanjio broj ponuda o kojima treba pregovarati, koristeći kriterijume dodjele navedene u pozivu za javno nadmetanje i tenderskoj dokumentaciji. Poziv za javno nadmetanje i tenderska dokumentacija, u tom slučaju, obavezno sadrže mogućnost korišćenja više faza postupka dodjele ugovora.

Pregovaračkim postupkom bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje, kao najmanje transparentnim postupkom (omogućava neposredno upuštanje u pregovore), naručilac može, izuzetno, ugovor o javnoj nabavci dodijeliti u slučaju:

1) nabavke radova, robe ili usluga:

- kada, u otvorenom i ograničenom postupku, nije podnesena nijedna ponuda ili nijedna ispravna i prihvatljiva ponuda i pod uslovom da se prvobitni uslovi za dodjelu ugovora i sadržina tenderske dokumentacije bitno ne promijene;
- kada zbog tehničkih, odnosno umjetničkih zahtjeva predmeta javne nabavke ili iz razloga koji su povezani sa zaštitom isključivih prava, nabavku može da realizuje samo određeni ponuđač;
- kada se, izuzetno, zbog dokazivih razloga krajnje hitnosti prouzrokovane elementarnim nepogodama, nesrećama i havarijama i drugim događajima nepredvidivim za naručioca ne mogu ispoštovati ovim zakonom utvrđeni minimalni rokovi. Okolnosti kojima se opravdava izuzetna hitnost postupka ne smiju ni u kom slučaju biti u vezi sa naručiocem;

2) nabavke robe:

- kada je roba koja je predmet javne nabavke proizvedena isključivo za svrhe istraživanja, eksperimentisanja, proučavanja ili razvoja, što se ne odnosi na količinsku (serijsku) proizvodnju sa ciljem ostvarivanja profita ili nadoknade troškova istraživanja i razvoja;
- kada se radi o dodatnim isporukama koje vrši ponuđač kojem je već dodijeljen ugovor, a koje su namijenjene ili kao djelimična zamjena redovnih isporuka ili kao ugradnja ili kao proširenje postojećih isporuka ili ugradnje, kada su prethodni ugovori još uvijek na snazi; kada nema suštinskih izmjena u cijenama i drugim uslovima i kada bi promjena ponuđača obavezala naručioca na nabavku materijala različitih tehničkih karakteristika, što bi rezultiralo pojavom nekompatibilnosti ili disproporcionalnih tehničkih poteškoća u radu i održavanju;
- za robe nuđene i kupljene na berzanskom tržištu;
- za nabavku robe pod izuzetno povoljnim uslovima ili od ponuđača koji je u postupku likvidacije svojih poslovnih aktivnosti ili od stečajnog dužnika ili u aranžmanu sa povjeriocima ili u sličnom postupku;

3) nabavke usluga, kada odnosni ugovor slijedi nakon konkursa za izradu idejnog rješenja, a ugovor se dodjeljuje pobjedniku, odnosno jednom od pobjednika konkursa; u posljednjem slučaju svi pobjednici konkursa se pozivaju na učešće u pregovorima;

4) nabavke usluga i radova:

- koji nijesu uključeni u prvobitno razmatrani projekat ili u izvornom ugovoru, ali koji uslijed nepredviđenih okolnosti postanu neophodni za izvršenje ili izvođenje u njima opisanih usluga, odnosno radova i kada se takve dodatne usluge ili radovi ne mogu tehnički ili ekonomski odvojiti od glavnog ugovora bez većih teškoća za naručioca. Takvi ugovori se jedino mogu zaključiti sa ponuđačem kome je dodijeljen glavni ugovor, a ukupna vrijednost ugovora dodijeljenih za dodatne usluge ili radove ne može preći 25% od vrijednosti glavnog ugovora;

- koji predstavljaju ponavljanje sličnih usluga ili radova povjerenih ponuđaču kojem je isti naručilac dodijelio raniji ugovor, uz uslov da su takve usluge ili radovi u skladu sa osnovnim projektom za koji je bio dodijeljen prvi ugovor u skladu sa otvorenim ili ograničenim postupkom. Na mogućnost vođenja ovakvog postupka ukazaće se već pri objavljivanju poziva za javno nadmetanje za prvi projekat, a ukupne procijenjene troškove kasnijih usluga ili radova naručilac će uzeti u razmatranje prilikom procjenjivanja vrijednosti ugovora. Ovaj postupak se može primjenjivati samo tokom tri godine nakon zaključenja prvobitnog ugovora.

Okvirni sporazum naručilac može zaključiti samo nakon sprovedenog otvorenog ili ograničenog postupka. Dodjela ugovora putem okvirnog sporazuma moguća je samo uz postojanje jedne ili više niže navedenih okolnosti:

- a) ako su predmet ugovora svakodnevne usluge ili potrošne robe koje nijesu klasifikovane kao trajna sredstva;
- b) ako su predmet ugovora robe ili usluge čije se cijene i uslovi isporuke često mijenjaju;
- v) ako su predmet ugovora stalne popravke ili radovi na održavanju;
- g) kada naručilac treba da dodijeli više istovjetnih ugovora u roku od jedne godine, a okvirnim sporazumom bi se omogućilo smanjenje troškova nabavke.

Nakon zaključenja okvirnog sporazuma njegove odredbe se ne mogu mijenjati a naručiocima nije dozvoljeno korišćenje okvirnih sporazuma na nepropisan način ili na način kojim se sprječava, ograničava ili ugrožava konkurencija. Trajanje ovog sporazuma ne može biti duže od četiri godine, osim u izuzetnim slučajevima predviđenim propisima. Ukoliko je okvirni sporazum zaključen sa jednim ponuđačem, ugovori zasnovani na tom sporazumu dodjeljuju se u okviru granica uslova utvrđenih okvirnim sporazumom a ukoliko je okvirni sporazum zaključen sa više ponuđača, kasnijih mora biti najmanje tri, ako ima dovoljan broj ponuđača koji zadovoljavaju kriterijume odabira i/ili prihvatljivih ponuda koje zadovoljavaju kriterijume dodjele. Ugovori zasnovani na okvirnim sporazumima zaključenim sa više ponuđača mogu biti dodijeljeni ili primjenom uslova utvrđenih u okvirnom sporazumu bez ponovnog otvaranja nadmetanja, ili ukoliko svi uslovi nijesu utvrđeni u okvirnom sporazumu, kada su strane ponovno u nadmetanju, na osnovu istih i, ako je to nužno, preciznije formulisanih uslova i, gdje je primjenjivo, drugih uslova navedenih u specifikacijama okvirnog sporazuma, u skladu sa sljedećim postupkom:

- (a) za svaki ugovor koji se ima dodijeliti naručilac se u pisanoj formi obraća ponuđaču koji je sposoban da izvrši ugovor;
- (b) naručilac određuje vremenski rok koji je dovoljno dug da se omogući podnošenje ponuda za svaki pojedini ugovor, uzimajući u obzir elemente poput složenosti predmeta ugovora i vremena potrebnog za slanje ponuda;
- (v) ponude se podnose u pisanoj formi, a njihov sadržaj ostaje tajan sve dok ne istekne predviđeni vremenski rok za odgovor;
- (g) naručilac dodjeljuje svaki ugovor ponuđaču koji je podnio najbolju ponudu na temelju kriterijuma dodjele navedenih u specifikacijama okvirnog sporazuma.

Prije početka sprovođenja ovog postupka naručilac mora da dobije prethodnu saglasnost Direkcije za javne nabavke.

Za sprovođenje pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje, pregovaračkog postupka sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje i

postupka dodjele ugovora putem zaključivanja okvirnog sporazuma, potrebna je prethodna saglasnost Direkcije za javne nabavke.

Zakon poznaje i **postupke javnih nabavki male vrijednosti** i to neposredno prikupljanje ponuda - šoping metodu i neposredni sporazum, u kojim slučajevima nema objavljivanja poziva za javno nadmetanje.

Šoping metoda primjenjuje se za postupke javnih nabavki do 10.000 eura za robe i usluge i do 30.000 eura za radove. U ovom postupku se moraju pribaviti ponude najmanje tri ponuđača i obavezno je javno otvaranje ponuda. Službenik za javne nabavke odgovoran je za zakonitost sprovođenja postupka javne nabavke primjenom šoping metode, obavezan je da vodi evidenciju javnih nabavki primjenom ovog postupka i da dostavi odluku o izboru najpovoljnije ponude nadležnom organu uprave – Direkciji, radi objavljivanja na internet stranici.

Neposredni sporazum primjenjuje se za javne nabavke do 2.000 eura. Službenik za javne nabavke obavezan je da vodi evidenciju javnih nabavki koje se sprovode putem neposrednog sporazuma i iskaže broj, vrijednost i naziv ponuđača u godišnjem izvještaju nadležnom organu uprave - Direkciji.

Na ugovore o dodjeli koncesija primjenjuje se Zakon o koncesijama i Zakon o učešću privatnog sektora u vršenju javnih usluga, dakle posebni zakoni koji uređuju te oblasti.

Iz navedenog, saglasno crnogorskim propisima o javnim nabavkama, upuštanje u direktne pregovore u postupcima javnih nabavki moguće je samo u pregovaračkom postupku bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje, kao najmanje transparentnom postupku javne nabavke, s tim da prethodno moraju da budu ispunjeni uslovi propisani Zakonom i definisana pitanja koja će se razmatrati u toku pregovora odnosno razrađen scenario pregovaranja, kako bi se obezbijedila dosljedna primjena principa nediskriminacije i ravnopravnosti ponuđača.

Kada se radi o oblasti koncesija, postupak za davanje koncesija pokreće nadležni organ izradom koncesionog akta, u skladu sa godišnjim planom koji donosi Vlada, odnosno opštine.

Postupak se može pokrenuti i na inicijativu zainteresovanog lica.

Inicijativa nadležnog organa

Nadležni organ koncesioni akt dostavlja Vladi, odnosno nadležnom organu opštine, u skladu sa zakonom.

Uz koncesioni akt prilažu se i analiza opravdanosti ostvarivanja javnog interesa davanjem koncesije, sa pokazateljima da koncesija obezbjeđuje javni interes i analizom alternativnih mogućnosti pružanja usluga; pokazatelji da planirana koncesija obezbjeđuje odgovarajuću vrijednost za uloženi novac; analiza procjene i uravnoteženja rizika između koncedenta i koncesionara; procjena potrebe učešća koncedenta u ulogu koncesionog društva (vrsti i obimu uloga); izvještaj sa javne rasprave.

Prije upućivanja koncesionog akta na usvajanje, nadležni organ organizuje i sprovodi javnu raspravu u roku od 15 do 30 dana od dana upućivanja javnog poziva za javnu raspravu.

Nadležni organ može angažovati stručna pravna ili fizička lica za pružanje pomoći na izradi ili za izradu prijedloga koncesionog akta i tenderske dokumentacije pod uslovom da ta ne mogu biti ponuđači u postupku davanja koncesije za koji su pružali pomoć u izradi ili su izradili koncesioni akt i tendersku dokumentaciju.

Koncesioni akt usvaja Vlada, odnosno nadležni organ opštine.

Nadležni organ, nakon usvajanja koncesionog akta, objavljuje javni oglas.

Koncesija se daje na osnovu javnog oglasa, putem:

- javnog nadmetanja u otvorenom postupku (otvoreni postupak),
- javnog nadmetanja u dvostepenom postupku (dvostepeni postupak),
- javnog nadmetanja u skraćenom postupku (skraćeni postupak).

Otvoreni postupak

Na javni oglas privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice može dostaviti samo jednu ponudu, samostalno, u konzorcijumu ili drugom obliku poslovnog povezivanja.

Takođe, ponuđač je dužan da uz ponudu priloži dokaz o uplati novčanog depozita ili obezbjeđenju bankarske garancije, u visini i za period koji se odredi javnim oglasom.

Visina depozita i bankarske garancije i period za koji se obezbjeđenje daje, utvrđuje se srazmjerno vrijednosti predmeta koncesije.

Postupak javnog nadmetanja, po javnom oglasu, sprovodi ad hoc tenderska komisija sastavljena od neparnog broja članova, koju imenuje nadležni organ.

U postupku javnog nadmetanja tenderska komisija sprovodi postupke: otvaranja ponuda, ocjene i provjere podobnosti ponuđača za učešće na javnom oglasu, provjere ponuda sa stanovišta njihove ispravnosti u pogledu ispunjavanja uslova određenih javnim oglasom i tenderskom dokumentacijom, vrednovanja ponuda i sačinjavanja rang liste ponuđača.

Tendersku komisiju čine predsjednik i najmanje četiri člana koji se imenuju iz reda stručnjaka iz oblasti predmeta koncesije (tehničke, pravne, finansijske i druge struke).

U postupku javnog nadmetanja razmatraju se samo blagovremeno podnesene ponude uz koje je priložena tražena dokumentacija. Tenderska komisija, na osnovu kriterijuma iz javnog oglasa, tenderske dokumentacije i dostavljenih ponuda, formira rang listu ponuđača.

Neblagovremena ponuda, kao i ponuda uz koju nije podnesena dokumentacija tražena javnim oglasom i tenderskom dokumentacijom, ne uzima se u obzir u javnom nadmetanju i vraća se neotvorena ponuđaču.

O toku javnog nadmetanja tenderska komisija vodi zapisnik koji potpisuju članovi tenderske komisije i ovlašćeni predstavnici ponuđača.

Nakon završetka javnog nadmetanja, tenderska komisija pristupa vrednovanju ponuda, na osnovu kriterijuma određenih javnim oglasom i tenderskom dokumentacijom i sačinjava rang listu ponuđača.

Prije vrednovanja ponuda, ponude se provjeravaju radi utvrđivanja mogućih nedostataka i odstupanja u odnosu na uslove određene javnim oglasom i tenderskom dokumentacijom.

Kriterijumi na osnovu kojih se vrši vrednovanje ponuda, u zavisnosti od predmeta koncesije, su: rok na koji se traži koncesija; ponuđeni iznos koncesione naknade; ponuđena cijena, odnosno tarifa pružanja usluga; reference ponuđača (tehnički i/ili finansijski uslovi, dosadašnje iskustvo u vršenju koncesione djelatnosti i drugo); kvalitet usluga; stepen ostvarivanja javnog interesa; stepen korišćenja prirodnog bogatstva; efekti na zapošljavanje, infrastrukturu i ekonomski razvoj; program i stepen zaštite životne sredine i mjere za unaprjeđenje energetske efikasnosti; obim i visina očekivane finansijske pomoći i podrške koncedenta; i drugi kriterijumi koje utvrdi koncedent.

Tenderska komisija vrši vrednovanje ponuda dodjelom određenog broja bodova po osnovu svakog kriterijuma određenog tenderskom dokumentacijom i na osnovu izvršenog vrednovanja sačinjava rang listu ponuđača.

Tenderska komisija je dužna da, u roku do 30 dana od dana otvaranja ponuda, dostavi nadležnom organu rang listu ponuđača, izvještaj o sprovedenom postupku sa obrazloženjem rang liste ponuđača, zapisnik o toku postupka, koji obavezno sadrži podatke o ispunjenosti traženih uslova koje mora da ispunjava koncesionar i osnovne elemente iz ponuda prema strukturi kriterijuma na osnovu kojih se vršilo vrednovanje ponuda.

Javnim oglasom se može utvrditi duži rok od 30 dana, takođe i nadležni organ može produžiti rok na prijedlog tenderske komisije.

Rang lista ponuđača objavljuje se na oglasnoj tabli, odnosno internet stranici nadležnog organa.

Ponuđači imaju pravo da u roku od osam radnih dana od dana objavljivanja rang liste ponuđača na internet stranici nadležnog organa, na pisani zahtjev, izvrše uvid u dokumentaciju. Ponuđač ima

pravo da podnese prigovor na rang listu ponuđača u roku od 15 dana od dana objavljivanja rang liste ponuđača na internet stranici nadležnog organa. Komisija, po prigovoru ponuđača: ispituje da li je tenderska komisija izvršila ispravno vrednovanje ponuda i rangiranje ponuđača i ispituje da li je tenderska komisija pravilno primijenila kriterijume za vrednovanje ponuda i rangiranje ponuđača. Ako se utvrdi da je došlo do povrede postupka ili da nijesu pravilno primijenjeni kriterijumi, rang lista tenderske komisije vraća se tenderskoj komisiji radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti.

Nadležni organ upućuje koncedentu obrazloženi prijedlog za davanje koncesije, rang listu ponuđača, izvještaj o sprovedenom postupku sa obrazloženjem rang liste ponuđača, zapisnik tenderske komisije o toku postupka, prijedlog ugovora o koncesiji, eventualni prigovor ponuđača i odluku Komisije po prigovoru. Na zahtjev koncedenta, nadležni organ je dužan da dostavi i drugu dokumentaciju.

Koncedent odlučuje o davanju koncesije u roku od 30 dana od dana prijema prijedloga, ako nije izjavljen prigovor na rang listu ponuđača, odnosno na postupak vrednovanja. A ukoliko složenost koncesije to zahtijeva, koncedent može produžiti rok najduže za 30 dana, odnosno 90 dana, ako je pokrenut upravni spor, o čemu obavještava ponuđače.

Ako koncedent odustane od davanja koncesije, dužan je da naknadi prvorangiranom ponuđaču stvarne troškove učešća na javnom oglasu, ako u javnom pozivu nije drukčije određeno.

Ukoliko prvorangirani ponuđač odustane od zaključivanja ugovora ili ne zaključi ugovor o koncesiji u roku utvrđenom odlukom o davanju koncesije, koncedent može pozivati ponuđače po redosljedu sa rang liste na zaključivanje ugovora ili poništiti javni oglas.

U roku od pet dana od dana donošenja odluke o davanju koncesije nadležni organ obavještava ponuđače u pisanoj formi o rezultatima javnog oglasa. Odluka o davanju koncesije ili odluka o poništavanju javnog oglasa objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore" i na internet stranici nadležnog organa.

Ako na javnom oglasu ponudu podnese jedan ponuđač, a tenderska komisija utvrdi da ponuda ispunjava uslove i kriterijume javnog oglasa, nadležni organ može poništiti javni oglas ili nastaviti postupak za davanje koncesija.

Dvostepeni postupak

Dvostepeni postupak sprovodi se u slučajevima davanja koncesije za projekte koji su složeni sa tehničkog, tehničko-tehnološkog, pravnog, finansijskog ili drugog stanovišta, ili kada se očekuje veliki broj ponuđača.

Dvostepeni postupak obuhvata javno oglašavanje za pretkvalifikaciju; postupak pretkvalifikacije, kada tenderska komisija vrednuje prijave za pretkvalifikaciju i prihvata ili odbija prijave na osnovu unaprijed utvrđenih pretkvalifikacionih kriterijuma; dostavljanje koncesionog akta kvalifikovanim ponuđačima, otkup tenderske dokumentacije i dostavljanje ponuda od strane kvalifikovanih ponuđača u ostavljenom roku; vrednovanja i rangiranja ponuda dobijenih od kvalifikovanih ponuđača; obrazloženi prijedlog za davanje koncesije i izbor ponuđača za koncesionara.

Javnim oglasom za javno nadmetanje u dvostepenom postupku nadležni organ utvrđuje pretkvalifikacione kriterijume koje moraju ispuniti ponuđači za kvalifikovanje za postupak nadmetanja. Pretkvalifikacioni kriterijumi moraju biti utvrđeni na objektivan, nediskriminatoran i transparentan način.

Pretkvalifikacioni kriterijumi se određuju u skladu sa predmetom koncesije i obuhvataju naročito sposobnost realizacije koncesija (tehnički i/ili finansijski uslovi) i stručne reference, odnosno iskustvo u vršenju koncesione djelatnosti.

Javnim oglasom određuje se dokumentacija neophodna za pretkvalifikaciju, kojom se dokazuje ispunjavanje pretkvalifikacionih kriterijuma.

Rok za dostavljanje pretkvalifikacione dokumentacije ne može biti kraći od 20 dana od dana objavljivanja javnog oglasa.

Ako se za pretkvalifikaciju javi samo jedan ponuđač koji ispunjava pretkvalifikacione kriterijume, nadležni organ može odlučiti da nastavi ili poništi postupak davanja koncesije.

Skraćeni postupak

Koncesije sa rokom davanja do tri godine daju se u postupku utvrđenim Zakonom o koncesijama, s tim što se u postupku davanja koncesija ne mora održati javna rasprava; priprema koncesioni akt koji, u zavisnosti od predmeta koncesije, sadrži elemente koje ocijeni nadležni organ; određuje rok za dostavljanje ponuda koji ne može biti kraći od 15 dana od dana objavljivanja javnog oglasa u "Službenom listu Crne Gore"; rang lista ponuđača utvrđena od strane tenderske komisije dostavlja nadležnom organu najkasnije u roku do 20 dana od dana otvaranja ponuda.

Ako Vlada, odnosno opština, na prijedlog nadležnog organa, za pojedine predmete koncesija utvrdi model nacrta ugovora o koncesiji, početne iznose koncesione naknade i druge elemente od značaja za davanje koncesije, nadležni organ priprema koncesioni akt u skladu sa elementima utvrđenim od strane Vlade, odnosno opštine.

Inicijativa zainteresovanog lica

Zainteresovano lice može nadležnom organu podnijeti inicijativu za pokretanje postupka davanja koncesije koja nije sadržana u godišnjem planu koji donosi Vlada, odnosno opštine. Inicijativa se podnosi nadležnom organu i sadrži podatke i informacije potrebne za pripremu koncesionog akta.

Ako nadležni organ ocijeni da je inicijativa prihvatljiva odrediće rok podnosiocu inicijative za deponovanje procijenjenih sredstava za izradu koncesionog akta, uključujući izradu tenderske dokumentacije i nacrta ugovora o koncesiji, troškove rada tenderske komisije i troškove sprovođenja javne rasprave.

Nadležni organ je dužan da, u roku od 15 dana od dana deponovanja sredstava, otpočne pripremu akata.

Ukoliko se u sprovedenom postupku koncesija da ponuđaču koji nije podnosilac inicijative za davanje koncesije, nadležni organ će, bez odlaganja, vratiti podnosiocu inicijative deponovana sredstva, uz umanjenje za plaćeni iznos za otkup tenderske dokumentacije, a iznos troškova izrade koncesionog akta naplatiti od koncesionara.

Postupak davanja koncesija sprovodi se na osnovu javnog oglasa, putem:

- javnog nadmetanja u otvorenom postupku (otvoreni postupak),
- javnog nadmetanja u dvostepenom postupku (dvostepeni postupak),
- javnog nadmetanja u skraćenom postupku (skraćeni postupak).

Izuzetno postupak javnog nadmetanja na osnovu javnog oglasa može se isključiti, u slučaju:

- produženja roka za davanje koncesije;
- proširenja prostora za obavljanje koncesione djelatnosti, a koji zbog tehničko-tehnoloških uslova ne može biti utvrđen kao posebno eksploataciono polje za sprovođenje koncesione aktivnosti od drugog koncesionara;
- korišćenja drugih mineralnih sirovina, kao pratećih na odobrenom eksploatacionom polju, s tim da rok za koncesiju ne može biti duži od roka koji je utvrđen ugovorom o koncesiji za eksploataciju osnovne mineralne sirovine na tom eksploatacionom polju;
- kada bi javnim nadmetanjem bili ugroženi nacionalna odbrana i bezbjednost;
- ponude koja sadrži projekat tehničko-tehnološkog rješenja i druge elemente na osnovu kojih se može sagledati javni interes i ekonomska opravdanost realizacije infrastrukturnih i drugih potreba od strateškog značaja za Crnu Goru, za predmete koncesije (izgradnja, održavanje i korišćenje ili rekonstrukcija, modernizacija, održavanje i korišćenje ili korišćenje: puteva, putnih i pratećih objekata; željezničkih pruga; objekata vazdušnog saobraćaja i aerodroma; objekata vodenog saobraćaja i luka; telekomunikacionih objekata; naftovoda, gasovoda, objekata za skladištenje, transport i distribuciju nafte i gasa;

objekata zdravstvenih i obrazovnih ustanova; komunalnih objekata, radi obavljanja komunalnih djelatnosti; i projektovanje, izgradnja, održavanje i korišćenje energetskih i drugih objekata radi proizvodnje, prenosa i distribucije električne energije, toplotne energije i gasa ili njihova rekonstrukcija, modernizacija, održavanje i korišćenje), koje nijesu utvrđene godišnjim planom davanja koncesija (koji donosi Vlada, odnosno opštine), a davanje koncesije na ovaj način bi ubrzao realizaciju projekta;

- realizacije koncesije koja se vrši po osnovu međunarodnog sporazuma, odnosno ugovora zaključenog između Crne Gore i jedne ili više država ili međunarodnih organizacija, kojim je predviđena zajednička realizacija koncesije od strane potpisnika sporazuma.

Produženje roka, proširenje prostora za obavljanje djelatnosti, odnosno korišćenje drugih mineralnih sirovina, kao pratećih na odobrenom eksploatacionom polju vrši se zaključivanjem aneksa ugovora, nakon dobijanja prethodne saglasnosti od Komisije i odluke Vlade, odnosno nadležnog organa opštine.

Isključenje javnog nadmetanja na osnovu javnog oglasa kada bi javnim nadmetanjem bili ugroženi nacionalna odbrana i bezbjednost vrši se uz saglasnost Vlade.

U slučaju ponude koja sadrži projekat tehničko-tehnološkog rješenja i druge elemente na osnovu kojih se može sagledati javni interes i ekonomska opravdanost realizacije infrastrukturnih i drugih potreba od strateškog značaja za Crnu Goru, zainteresovana lica, ista mora sadržati i opis predmeta koncesije, granice područja, oblasti, prostora i lokacije na kojoj će se vršiti koncesiona djelatnost; osnovne parametre za ocjenu ekonomske opravdanosti investicije; minimalni ili maksimalni rok trajanja koncesije; izvod iz prostorno-planske dokumentacije, vlasničku strukturu i način rješavanja imovinsko-pravnih odnosa, kao i podatke o infrastrukturnim i drugim objektima koji se nalaze na prostoru za sprovođenje koncesione aktivnosti; nacrt ugovora o koncesiji i drugih pratećih ugovora neophodnih za realizaciju koncesije; uslove i način obavljanja koncesione djelatnosti, a naročito uslove, način i kvalitet i obim pružanja usluga korisnicima; mjere za zaštitu životne sredine i unaprjeđenje energetske efikasnosti u skladu sa propisima; početni iznos koncesione naknade i način određivanja tarifa za pružanje usluga.

Odluku o davanju koncesije iz predhodnog pasusa i realizacije koncesije koja se vrši po osnovu međunarodnog sporazuma, odnosno ugovora zaključenog između Crne Gore i jedne ili više država ili međunarodnih organizacija, kojim je predviđena zajednička realizacija koncesije od strane potpisnika sporazumastava donosi Vlada, uz saglasnost Skupštine. Ako Skupština neda saglasnost na odluku o realizaciji koncesije koja se vrši po osnovu međunarodnog sporazuma, odnosno ugovora zaključenog između Crne Gore i jedne ili više država ili međunarodnih organizacija, kojim je predviđena zajednička realizacija koncesije od strane potpisnika, podnosilac ponude nema pravo na naknadu troškova koje je imao u pripremi ponude.

Postupak za davanje koncesija pokreće nadležni organ izradom koncesionog akta, u skladu sa godišnjim planom koji donosi Vlada, odnosno opštine.

Postupak se može pokrenuti i na inicijativu zainteresovanog lica.

Inicijativa nadležnog organa

Nadležni organ koncesioni akt dostavlja Vladi, odnosno nadležnom organu opštine, u skladu sa zakonom.

Uz koncesioni akt prilažu se i analiza opravdanosti ostvarivanja javnog interesa davanjem koncesije, sa pokazateljima da koncesija obezbjeđuje javni interes i analizom alternativnih mogućnosti pružanja usluga; pokazatelji da planirana koncesija obezbjeđuje odgovarajuću vrijednost za uloženi novac; analiza procjene i uravnoteženja rizika između koncedenta i koncesionara; procjena potrebe učešća koncedenta u ulogu koncesionog društva (vrsti i obimu uloga); izvještaj sa javne rasprave.

Prije upućivanja koncesionog akta na usvajanje, nadležni organ organizuje i sprovodi javnu raspravu u roku od 15 do 30 dana od dana upućivanja javnog poziva za javnu raspravu.

Nadležni organ može angažovati stručna pravna ili fizička lica za pružanje pomoći na izradi ili za izradu prijedloga koncesionog akta i tenderske dokumentacije pod uslovom da ta ne mogu biti ponuđači u postupku davanja koncesije za koji su pružali pomoć u izradi ili su izradili koncesioni akt i tendersku dokumentaciju.

Koncesioni akt usvaja Vlada, odnosno nadležni organ opštine.

Nadležni organ, nakon usvajanja koncesionog akta, objavljuje javni oglas.

Oglas se objavljuje u "Službenom listu Crne Gore", najmanje jednom dnevnom štampanom mediju koji se distribuira na teritoriji cijele Crne Gore i na internet stranici nadležnog organa, a kada je predmet koncesije od strateškog značaja za Crnu Goru i u jednom reprezentativnom međunarodnom ekonomskom štampanom mediju.

Javni oglas, u zavisnosti od predmeta koncesije, sadrži:

- 1) opis predmeta koncesije, granice područja, oblasti, prostora i lokacije na kojoj se nalazi predmet koncesije;
- 2) osnovne elemente koncesionog akta;
- 3) adresu i rok za dostavljanje ponude na javni oglas;
- 4) kriterijume za učešće na javnom oglasu i mogućnost podnošenja zajedničke ponude;
- 5) pravila prema kojima se javni oglas sprovodi;
- 6) način dostavljanja ponude;
- 7) moguće vrijeme posjete lokacije na kojoj će se vršiti koncesiona djelatnost;
- 8) datum, vrijeme i mjesto otvaranja prispljelih ponuda na javni oglas;
- 9) rok u kome se ponuda na javni oglas može povući;
- 10) određivanje vrste ponude (tehničke i finansijske ili samo finansijske ponude);
- 11) podatke o visini i obliku depozita i garancije i perioda za koji se traže;
- 12) uslove, rok i način vraćanja depozita i garancije;
- 13) visinu i vrstu uloga koncedenta i učešće koncedenta u vlasničkoj strukturi koncesionog društva;
- 14) ime lica zaduženog za davanje relevantnih informacija u postupku javnog oglasa;
- 15) vrijeme i mjesto na kojem se može preuzeti koncesioni akt i tenderska dokumentacija, kao i cijena tenderske dokumentacije u visini troškova njene izrade.

Pored navedenog, javni oglas može da sadrži i ponudu finansijske podrške koncesionaru za obavljanje neprofitabilne i nedovoljno profitabilne djelatnosti od javnog interesa (plaćanje za vršenje djelatnosti od javnog interesa, davanje garancija, materijalna davanja, davanje donacija i slično).

Rok za dostavljanje ponuda određuje se prema periodu potrebnom za pripremu ponude i teče od dana objavljivanja javnog oglasa u "Službenom listu Crne Gore" i ne može biti kraći od 30 dana.

Troškove objavljivanja javnog oglasa snosi organ koji objavljuje oglas.

Javni oglas, nakon objavljivanja, nadležni organ može izmijeniti, osim elemenata utvrđenih koncesionim aktom.

Izmjena javnog oglasa mora biti objavljena na način na koji je objavljen osnovni tekst javnog oglasa, s tim što rok za dostavljanje ponuda mora biti produžen za vrijeme koje je proteklo od dana objavljivanja javnog oglasa.

Javno nadmetanje u otvorenom postupku

Na javni oglas privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice može dostaviti samo jednu ponudu, samostalno, u konzorcijumu ili drugom obliku poslovnog povezivanja.

Takođe, ponuđač je dužan da uz ponudu priloži dokaz o uplati novčanog depozita ili obezbjeđenju bankarske garancije, u visini i za period koji se odredi javnim oglasom.

Visina depozita i bankarske garancije i period za koji se obezbjeđenje daje, utvrđuje se srazmjerno vrijednosti predmeta koncesije.

Postupak javnog nadmetanja, po javnom oglasu, sprovodi ad hoc tenderska komisija sastavljena od neparnog broja članova, koju imenuje nadležni organ.

U postupku javnog nadmetanja tenderska komisija sprovodi postupke: otvaranja ponuda, ocjene i provjere podobnosti ponuđača za učešće na javnom oglasu, provjere ponuda sa stanovišta njihove ispravnosti u pogledu ispunjavanja uslova određenih javnim oglasom i tenderskom dokumentacijom, vrednovanja ponuda i sačinjavanja rang liste ponuđača.

Tendersku komisiju čine predsjednik i najmanje četiri člana koji se imenuju iz reda stručnjaka iz oblasti predmeta koncesije (tehničke, pravne, finansijske i druge struke).

U postupku javnog nadmetanja razmatraju se samo blagovremeno podnesene ponude uz koje je priložena tražena dokumentacija. Tenderska komisija, na osnovu kriterijuma iz javnog oglasa, tenderske dokumentacije i dostavljenih ponuda, formira rang listu ponuđača.

Neblagovremena ponuda, kao i ponuda uz koju nije podnesena dokumentacija tražena javnim oglasom i tenderskom dokumentacijom iz stava 1 ovog člana, ne uzima se u obzir u javnom nadmetanju i vraća se neotvorena ponuđaču.

O toku javnog nadmetanja tenderska komisija vodi zapisnik koji potpisuju članovi tenderske komisije i ovlašćeni predstavnici ponuđača.

Nakon završetka javnog nadmetanja, tenderska komisija pristupa vrednovanju ponuda, na osnovu kriterijuma određenih javnim oglasom i tenderskom dokumentacijom i sačinjava rang listu ponuđača.

Prije vrednovanja ponuda, ponude se provjeravaju radi utvrđivanja mogućih nedostataka i odstupanja u odnosu na uslove određene javnim oglasom i tenderskom dokumentacijom.

Kriterijumi na osnovu kojih se vrši vrednovanje ponuda, u zavisnosti od predmeta koncesije, su: rok na koji se traži koncesija; ponuđeni iznos koncesione naknade; ponuđena cijena, odnosno tarifa pružanja usluga; reference ponuđača (tehnički i/ili finansijski uslovi, dosadašnje iskustvo u vršenju koncesione djelatnosti i drugo); kvalitet usluga; stepen ostvarivanja javnog interesa; stepen korišćenja prirodnog bogatstva; efekti na zapošljavanje, infrastrukturu i ekonomski razvoj; program i stepen zaštite životne sredine i mjere za unaprijeđenje energetske efikasnosti; obim i visina očekivane finansijske pomoći i podrške koncedenta; i drugi kriterijumi koje utvrdi koncedent.

Tenderska komisija vrši vrednovanje ponuda dodjelom određenog broja bodova po osnovu svakog kriterijuma određenog tenderskom dokumentacijom i na osnovu izvršenog vrednovanja sačinjava rang listu ponuđača.

Tenderska komisija je dužna da, u roku do 30 dana od dana otvaranja ponuda, dostavi nadležnom organu rang listu ponuđača, izvještaj o sprovedenom postupku sa obrazloženjem rang liste ponuđača, zapisnik o toku postupka, koji obavezno sadrži podatke o ispunjenosti traženih uslova koje mora da ispunjava koncesionar i osnovne elemente iz ponuda prema strukturi kriterijuma na osnovu kojih se vršilo vrednovanje ponuda.

Javnim oglasom se može utvrditi duži rok od 30 dana, takođe i nadležni organ može produžiti rok na prijedlog tenderske komisije.

Rang lista ponuđača objavljuje se na oglasnoj tabli, odnosno internet stranici nadležnog organa.

Nadležni organ upućuje koncedentu obrazloženi prijedlog za davanje koncesije, rang listu ponuđača, izvještaj o sprovedenom postupku sa obrazloženjem rang liste ponuđača, zapisnik tenderske komisije o toku postupka, prijedlog ugovora o koncesiji, eventualni prigovor ponuđača i odluku Komisije po prigovoru. Na zahtjev koncedenta, nadležni organ je dužan da dostavi i drugu dokumentaciju.

Koncedent odlučuje o davanju koncesije u roku od 30 dana od dana prijema prijedloga, ako nije izjavljen prigovor na rang listu ponuđača, odnosno na postupak vrednovanja. A ukoliko složenost koncesije to zahtijeva, koncedent može produžiti rok najduže za 30 dana, odnosno 90 dana, ako je pokrenut upravni spor, o čemu obavještava ponuđače.

Ako koncedent odustane od davanja koncesije, dužan je da naknadi prvorangiranom ponuđaču stvarne troškove učešća na javnom oglasu, ako u javnom pozivu nije drugačije određeno.

Ukoliko prvorangirani ponuđač odustane od zaključivanja ugovora ili ne zaključi ugovor o koncesiji u roku utvrđenom odlukom o davanju koncesije, koncedent može pozivati ponuđače po redosljedu sa rang liste na zaključivanje ugovora ili poništiti javni oglas.

U roku od pet dana od dana donošenja odluke o davanju koncesije nadležni organ obavještava ponuđače u pisanoj formi o rezultatima javnog oglasa. Odluka o davanju koncesije ili odluka o poništavanju javnog oglasa objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore" i na internet stranici nadležnog organa.

Ako na javnom oglasu ponudu podnese jedan ponuđač, a tenderska komisija utvrdi da ponuda ispunjava uslove i kriterijume javnog oglasa, nadležni organ može poništiti javni oglas ili nastaviti postupak za davanje koncesija.

Javno nadmetanje u dvostepenom postupku

Dvostepeni postupak sprovodi se u slučajevima davanja koncesije za projekte koji su složeni sa tehničkog, tehnički-tehnološkog, pravnog, finansijskog ili drugog stanovišta, ili kada se očekuje veliki broj ponuđača.

Dvostepeni postupak obuhvata javno oglašavanje za pretkvalifikaciju; postupak pretkvalifikacije, kada tenderska komisija vrednuje prijave za pretkvalifikaciju i prihvata ili odbija prijave na osnovu unaprijed utvrđenih pretkvalifikacionih kriterijuma; dostavljanje koncesionog akta kvalifikovanim ponuđačima, otkup tenderske dokumentacije i dostavljanje ponuda od strane kvalifikovanih ponuđača u ostavljenom roku; vrednovanja i rangiranja ponuda dobijenih od kvalifikovanih ponuđača; obrazloženi predlog za davanje koncesije i izbor ponuđača za koncesionara.

Javnim oglasom za javno nadmetanje u dvostepenom postupku nadležni organ utvrđuje pretkvalifikacione kriterijume koje moraju ispuniti ponuđači za kvalifikovanje za postupak nadmetanja. Pretkvalifikacioni kriterijumi moraju biti utvrđeni na objektivni, nediskriminatoran i transparentan način.

Pretkvalifikacioni kriterijumi se određuju u skladu sa predmetom koncesije i obuhvataju naročito sposobnost realizacije koncesija (tehnički i/ili finansijski uslovi) i stručne reference, odnosno iskustvo u vršenju koncesione djelatnosti.

Javnim oglasom određuje se dokumentacija neophodna za pretkvalifikaciju, kojom se dokazuje ispunjavanje pretkvalifikacionih kriterijuma.

Rok za dostavljanje pretkvalifikacione dokumentacije ne može biti kraći od 20 dana od dana objavljivanja javnog oglasa.

Ako se za pretkvalifikaciju javi samo jedan ponuđač koji ispunjava pretkvalifikacione kriterijume, nadležni organ može odlučiti da nastavi ili poništi postupak davanja koncesije.

Javno nadmetanje u skraćenom postupku

Koncesije sa rokom davanja do tri godine daju se u postupku utvrđenim Zakonom o koncesijama, s tim što se u postupku davanja koncesija ne mora održati javna rasprava; priprema koncesioni akt koji, u zavisnosti od predmeta koncesije, sadrži elemente koje ocijeni nadležni organ; određuje rok za dostavljanje ponuda koji ne može biti kraći od 15 dana od dana objavljivanja javnog oglasa u ("Službenom listu Crne Gore"; rang lista ponuđača utvrđena od strane tenderske komisije dostavlja nadležnom organu najkasnije u roku do 20 dana od dana otvaranja ponuda.

Ako Vlada, odnosno opština, na predlog nadležnog organa, za pojedine predmete koncesija utvrdi model nacrtu ugovora o koncesiji, početne iznose koncesione naknade i druge elemente od značaja za davanje koncesije, nadležni organ priprema koncesioni akt u skladu sa elementima utvrđenim od strane Vlade, odnosno opštine.

Zakonom o koncesijama (Sl. list CG, br. 08/09) zainteresovnim subjektima se pruža mogućnost pregovora u postupku konkurentskog dijaloga i putem inicijative zainteresovanog lica.

Konkurentski dijalog za davanje koncesije sprovodi se ukoliko nadležni organ ne posjeduje rješenja za realizaciju tehnički, tehničko-tehnološki, pravno, finansijski ili sa drugog stanovišta složenog projekta radi određivanja najboljeg tehničkog, tehničko-tehnološkog, pravnog, finansijskog ili drugog rješenja za realizaciju projekta.

Javnim oglasom za pretkvalifikaciju određuju se kriterijumi za izbor ponuđača za konkurentski dijalog i predmet koncesije sa neophodnim elementima za njenu realizaciju za koji treba izabrati odgovarajuće rješenje. Nakon sprovedenog postupka pretkvalifikacije, kvalifikovani ponuđači se pozivaju na otpočinjanje konkurentskog dijaloga u kojem se definiše odgovarajuće rješenje za realizaciju koncesije.

Nadležni organ je dužan da konkurentski dijalog vodi na objektivan i nediskriminatoran način i ne smije, bez saglasnosti ponuđača, saopštiti drugim ponuđačima ponuđena rješenja i informacije do kojih je došao u toku dijaloga.

Nadležni organ sprovodi konkurentski dijalog dok ne utvrdi rješenje koje odgovara potrebama iskazanim javnim oglasom. Nadležni organ može javnim oglasom za pretkvalifikaciju odrediti da će se postupak izbora odgovarajućeg rješenja odvijati u više faza, tokom kojih se može smanjiti broj ponuđača.

Utvrđivanjem odgovarajućeg rješenja, nadležni organ obavještava ponuđače da je konkurentski dijalog završen i pristupa izradi koncesionog akta, u skladu sa zakonom.

Koncesioni akt i otkupljenu tendersku dokumentaciju nadležni organ dostavlja kvalifikovanim ponuđačima sa kojima je završen konkurentski dijalog, radi dostavljanja konačnih ponuda za koncesije, u skladu sa ovim zakonom.

Inicijativa zainteresovanog lica

Zainteresovano lice može nadležnom organu podnijeti inicijativu za pokretanje postupka davanja koncesije koja nije sadržana u godišnjem planu koji donosi Vlada, odnosno opštine. Inicijativa se podnosi nadležnom organu i sadrži podatke i informacije potrebne za pripremu koncesionog akta.

Ako nadležni organ ocijeni da je inicijativa prihvatljiva odrediće rok podnosiocu inicijative za deponovanje procijenjenih sredstava za izradu koncesionog akta, uključujući izradu tenderske dokumentacije i nacrtu ugovora o koncesiji, troškove rada tenderske komisije i troškove sprovođenja javne rasprave.

Nadležni organ je dužan da, u roku od 15 dana od dana deponovanja sredstava, otpočne pripremu akata.

Ukoliko se u sprovedenom postupku koncesija da ponuđaču koji nije podnosilac inicijative za davanje koncesije, nadležni organ će, bez odlaganja, vratiti podnosiocu inicijative deponovana sredstva, uz umanjenje za plaćeni iznos za otkup tenderske dokumentacije, a iznos troškova izrade koncesionog akta naplatiti od koncesionara.

Ponuđači imaju pravo da u roku od osam radnih dana od dana objavljivanja rang liste ponuđača na internet stranici nadležnog organa, na pisani zahtjev, izvrše uvid u dokumentaciju. Ponuđač ima pravo da podnese prigovor na rang listu ponuđača u roku od 15 dana od dana objavljivanja rang liste ponuđača na internet stranici nadležnog organa. Komisija za koncesije Crne Gore, po prigovoru ponuđača: ispituje da li je tenderska komisija izvršila ispravno vrednovanje ponuda i rangiranje ponuđača i ispituje da li je tenderska komisija pravilno primijenila kriterijume za vrednovanje ponuda i rangiranje ponuđača. Ako se utvrdi da je došlo do povrede postupka ili da nijesu pravilno primijenjeni kriterijumi, rang lista tenderske komisije vraća se tenderskoj komisiji radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti.

Sudska zaštita u oblasti koncesija obezbijedena je u upravnom sporu, kod Upravnog suda Crne Gore.

6. Molimo da navedete kriterijume kvalifikacije koji se mogu koristiti u tenderskim procedurama.

Kriterijumi kvalifikacije koji se mogu koristiti u tenderskim procedurama su definisani Zakonom o javnim nabavkama kao obavezni i fakultativni uslovi (kriterijumi) za učešće u postupku javnog nadmetanja. Tako, ponuđač u postupku nadmetanja ***mora dokazati (obavezni uslovi)*** da:

- ***nije osuđivan za krivična djela*** predviđena Zakonom, ***niti mu je izrečena mjera zabrane obavljanja djelatnosti koja je predmet javne nabavke;***
- ***posjeduje poslovno-profesionalnu sposobnost*** i
- ***uredno izvršava dospjele obaveze nastale po osnovu poreza i doprinosa.***

Naručilac u pozivu za javno nadmetanje i tenderskoj dokumentaciji, pored prethodnih, obaveznih uslova, ***može predvidjeti (fakultativni uslovi)*** da ponuđač treba da ispunjava i uslove koji se odnose na:

- ***ekonomsko-finansijsku sposobnost*** i
- ***stručno-tehničku i kadrovsku osposobljenost.***

Uslovi podobnosti i vrsta dokaza o podobnosti ponuđača navode se u pozivu za javno nadmetanje i tenderskoj dokumentaciji.

Neosuđivanost u krivičnom i drugom postupku, kao obavezan uslov, određen je tako što ponuđači koji učestvuju u postupku javne nabavke, dužni su dokazati da u periodu od dvije godine prije podnošenja ponude nijesu osuđeni za krivično djelo zločinačkog udruživanja, krivično djelo korupcije, krivično djelo prevare, krivično djelo pranja novca ili krivično djelo u vezi profesionalnog obavljanja svoje djelatnosti, niti im je izrečena mjera zabrane obavljanja djelatnosti koja je predmet javne nabavke.

Poslovno-profesionalna sposobnost, kao obavezan uslov, određen je tako što su ponuđači koji učestvuju u postupku javne nabavke, dužni dokazati da su registrovani za profesionalno obavljanje djelatnosti koja je predmet javne nabavke ili da imaju važeću dozvolu, odnosno odobrenje nadležnog organa za profesionalno obavljanje djelatnosti, u zavisnosti od postupaka javne nabavke, a takva dozvola, odnosno odobrenje je predviđena posebnim propisima.

Obaveza plaćanja poreza i doprinosa kao obavezan uslov, određen je tako što ponuđači koji učestvuju u postupku moraju dostaviti dokaz od organa uprave nadležnog za poslove poreza i organizacija penzijskog i zdravstvenog osiguranja da je izvršena obaveza plaćanja poreza i doprinosa.

Naručilac može pozivom za javno nadmetanje i tenderskom dokumentacijom predvidjeti da su ponuđači koji učestvuju u postupku javne nabavke dužni da ispunjavaju određene uslove u pogledu ekonomsko-finansijske sposobnosti, kao fakultativnog uslova, i iste dokazuju, sa jednom ili više slijedećih potvrda:

- 1) izvještajem o računovodstvenom i finansijskom stanju - bilans uspjeha i bilans stanja, odnosno izvještaj ovlaštenog revizora u slučajevima gdje je to zakonom kojim se uređuju pitanja računovodstva i revizije propisano, najviše za posljednje tri godine, odnosno za period od registracije;
- 2) odgovarajućim bankarskim izvodima, potvrdama ili izjavama o finansijskoj podobnosti ponuđača ili, po potrebi, dokazom o osiguranju za štetu od relevantnog profesionalnog rizika;
- 3) izvodom s ukupnim prometom i po potrebi, s prometom u području koje je obuhvaćeno ugovorom za razdoblje od najviše posljednje tri dostupne finansijske godine, odnosno za period od registracije.

Stručno tehnička i kadrovska osposobljenost ponuđača, kao fakultativni uslov, u postupku za dodjelu ugovora o javnoj nabavci roba, koja je predviđena u pozivu za javno nadmetanje i tenderskoj dokumentaciji, mora biti određena srazmjerno prirodi i sadržini javne nabavke i dokazuje se na jedan od sljedećih načina:

- lista glavnih isporuka izvršenih u posljednje dvije do tri godine, sa vrijednostima, datumima i primacima, uz osiguranje dokumenata u formi potvrda izvršenih isporuka izdatih od strane ponuđača ili, ukoliko se takve potvrde ne mogu osigurati iz razloga izvan kontrole ponuđača, samo uz izjavu ponuđača o izvršenim isporukama;
- opis tehničke opremljenosti i osposobljenosti, mjere za obezbjeđenje kvaliteta, kao i opremljenost i osposobljenost za ispitivanja i istraživanja;
- navode o angažovanom tehničkom osoblju, bez obzira na to da li neposredno pripadaju ponuđaču;
- uzorke, opise, odnosno fotografije proizvoda koji su predmet isporuke, a čiju je vjerodostojnost ponuđač obavezan potvrditi, ukoliko to naručilac zahtijeva;
- uvjerenja koja su izdata od agencija za kontrolu kvaliteta čija je kompetentnost priznata, a kojima se jasno utvrđenim referentnim navođenjem odgovarajućih specifikacija ili standarda potvrđuje podobnost proizvoda;
- izjavu o svakoj namjeri i predmetu podugovaranja.

U postupku za dodjelu ugovora o javnoj nabavci usluga naručilac može od ponuđača zahtijevati da obezbijedi jedno ili više od sljedećih sredstava, kao dokaz njegove stručno tehničke i kadrovske osposobljenosti:

- listu glavnih usluga pruženih u posljednje dvije do tri godine, sa ukupnim vrijednosnim iznosima, datumima i primacima, uz potvrde o izvršenim uslugama koje su izdali primaoci, ili, ukoliko se takve potvrde ne mogu obezbijediti iz razloga izvan kontrole ponuđača, samo uz njegovu izjavu o izvršenim uslugama;
- obrazovne i profesionalne kvalifikacije ponuđača, odnosno kvalifikacije njegovog rukovodećeg osoblja i naročito kvalifikacije osoba koje su odgovorne za pružanje konkretnih usluga;
- navode o angažovanom tehničkom osoblju ili tehničkim organima, bez obzira na to da li neposredno pripadaju ponuđaču;
- izjavu ponuđača o prosječnom godišnjem broju zaposlenih i o broju lica koja vrše funkcije rukovodilaca u posljednje tri godine;
- izjavu o tehničkoj opremljenosti i osposobljenosti i mjerama kojima raspolaže ponuđač za izvršenje konkretnih usluga i osiguranje kvaliteta;
- u slučaju kada su usluge koje se pružaju složene ili ukoliko se, izuzetno, osiguravaju za posebne namjene, provjera tehničke opremljenosti i osposobljenosti ponuđača, te, ako je to potrebno, i njegovih kapaciteta za proučavanje i istraživanje, kao i mjera za kontrolu kvaliteta, koju sprovodi naručilac ili koju u njegovo ime sprovodi nadležni zvanični organ zemlje u kojoj je ponuđač registrovan;
- izjavu o svakoj namjeri i predmetu podugovaranja.

U postupcima za dodjelu ugovora o javnoj nabavci radova dokazi o stručno tehničkoj i kadrovskoj osposobljenosti ponuđača mogu se osigurati na jedan ili više od sljedećih načina:

- lista radova koji su izvedeni u posljednje dvije do pet godina, uz prilaganje potvrda o zadovoljavajućem izvođenju za najvažnije radove, uključujući vrijednost, vrijeme i lokaciju izvođenja radova i navode da li su radovi izvedeni u skladu sa pravilima poslovanja i da li su propisno okončani, a u slučaju kada je to potrebno ove potvrde naručiocu direktno dostavlja nadležni organ;
- obrazovne i profesionalne kvalifikacije ponuđača, kao i kvalifikacije njegovog rukovodećeg osoblja i naročito kvalifikacije lica koja su odgovorna za izvođenje konkretnih radova;

- navode o angažovanom tehničkom osoblju, naročito o onom/-im zaduženom/-im za kontrolu kvaliteta, bez obzira na to da li neposredno pripada/-ju ponuđaču;
- izjavu ponuđača o prosječnom godišnjem broju zaposlenih i broju rukovodećih lica u posljednje tri godine;
- izjavu o tehničkoj opremi koju ponuđač ima na raspolaganju za izvođenje konkretnih radova;
- izjavu o svakoj namjeri i predmetu podugovaranja.

Ponuđač je obavezan dokazati svoju podobnost za učešće na javnom nadmetanju. Naručilac ne može postaviti druge uslove podobnosti i dokaze osim navedenih u ovom zakonu, niti druge zahtjeve kojima se ponuđači dovode u neravnopravan položaj. Dokazi se prilažu u originalu, ovjerenj kopiji ili elektronskom obliku, s tim što ne mogu biti stariji od šest mjeseci prije dana objavljivanja poziva za javno nadmetanje.

Dokazi o ispunjenosti uslova podobnosti, za obavezne uslove,su:

- dokaz da ponuđač nije pravosnažno osuđen za krivično djelo zločinačkog udruživanja, krivično djelo korupcije, krivično djelo prevare, krivično djelo pranja novca ili krivično djelo u vezi profesionalnog obavljanja svoje djelatnosti ovog zakona i da mu nije izrečena zaštitna mjera zabrane da se bavi određenom privrednom djelatnošću-izvod iz kaznene evidencije ili odgovarajuća potvrda nadležnog organa;
- izvod iz sudskog, strukovnog ili trgovačkog registra države u kojoj ponuđač ima sjedište ili važeća dozvola, odnosno licenca nadležnog organa za profesionalno obavljanje djelatnosti;
- dokaz (potvrda, uvjerenje) od organa uprave nadležnog za poslove poreza i organizacija penzijskog i zdravstvenog osiguranja da je izvršena obaveza plaćanja poreza i doprinosa;

Dokazi o ispunjenosti uslova podobnosti, za fakultativne uslove,su:

- dokaz da pravno lice nije pod stečajem ili u postupku likvidacije-potvrda suda, odnosno nadležnog organa države sjedišta;
- dokaz da plaćanja prema ponuđaču nijesu obustavljena - odgovarajući bankarski izvodi, potvrda ili izjava o finansijskoj podobnosti banke čiji je komitent pravno lice;
- izvještaj o računovodstvenom i finansijskom stanju - bilans uspjeha i bilans stanja, odnosno izvještaj ovlašćenog revizora, u slučajevima gdje je to zakonom kojim se uređuju pitanja računovodstva i revizije propisano, za posljednje tri godine, odnosno ako je privredno društvo registrovano kasnije za period od registracije;
- izjava ponuđača o tehničkoj opremljenosti ponuđača - opremi, uređajima, sredstvima, kadrovima, kapacitetima, načinu osiguranja kvaliteta i učešću podizvođača i/ili podugovarača;
- odgovarajući uzorci i fotografije izvedenih radova i tehničkih kapaciteta.

Ako naručilac zahtijeva dokaze o ispunjavanju kvaliteta, sertifikate, odnosno licence dužan je prihvatiti jednako vrijedne potvrde ovlašćenih organa država članica Evropske unije ili drugih država. Naručilac je obavezan da prihvati dokaz o ispunjavanju kvaliteta, sertifikate, odnosno licence u drugom obliku, ako ponuđač pruži dokaz o tome da nema mogućnost ili pravo na traženje odnosnih potvrda. Ako ponuđač ima sjedište u drugoj državi, dokumentacija za dokazivanje uslova mora biti ovjerena od strane nadležnog organa države u kojoj ponuđač ima sjedište (upravnog ili sudskog organa, odnosno privredne komore) ili ambasade te države u Crnoj Gori). Ukoliko država u kojoj ponuđač ima sjedište ne izdaje naznačene dokaze, ti dokazi mogu biti zamijenjeni izjavom ponuđača pod krivičnom i materijalnom odgovornošću, odnosno ukoliko u državi u kojoj je sjedište ponuđača nema zakonskih odredbi koje se tiču izjava pod krivičnom i materijalnom odgovornošću, izjavom ponuđača datom pred nadležnim sudskim ili upravnim organom ili notarom. Ponuđač je dužan da bez odlaganja, a najkasnije u roku od pet dana od dana nastanka promjene u bilo kojem od dokaza, o toj promjeni u pisanoj formi obavijesti naručioca i dokumentuje na propisani način.

Ukoliko ponuđač ne dostavi neki od dokaza o podobnosti predviđenih pozivom za javno nadmetanje i tenderskom dokumentacijom njegova ponuda biće odbačena kao nepotpuna.

Naručilac je ovlašten da iz daljeg postupka javne nabavke isključi ponuđača za kojeg utvrdi:

- 1) da mu je izrečena pravosnažna presuda, u periodu od dvije godine prije podnošenja ponude, za izvršeno krivično djelo zločinačkog udruživanja, krivično djelo korupcije, krivično djelo prevare, krivično djelo pranja novca, krivično djelo u vezi profesionalnog obavljanja svoje djelatnosti ili mu je izrečena mjera zabrane obavljanja djelatnosti koja je predmet javne nabavke;
- 2) nije registrovan ili nema važeću dozvolu, odnosno odobrenje nadležnog organa za profesionalno obavljanje djelatnosti;
- 3) je u postupku likvidacije ili je prestao obavljati djelatnost;
- 4) nije uredno izvršio obavezu plaćanja doprinosa za socijalno osiguranje i obavezu plaćanja dospjelih poreza, u skladu sa zakonskim propisima;
- 5) nije dostavio ili je dostavio netačne podatke, koji se traže u postupku javne nabavke.

Naručilac iz daljeg postupka javne nabavke može isključiti ponuđača za kojeg utvrdi da:

- 1) je nad njim otvoren stečajni postupak;
- 2) ne ispunjava uslove predviđene u pozivu za javno nadmetanje i tenderskoj dokumentaciji u pogledu stručno-tehničke i kadrovske sposobnosti;
- 3) da u postupku prethodnih javnih nabavki nije uredno izvršio ugovorene obaveze prema naručiocima.

7. Koja su pravila/mogućnosti za definisanje tehničkih specifikacija?

Tehničke specifikacije su obavezni dio tenderske dokumentacije. Tehničke specifikacije moraju biti nediskriminatorne prema svim mogućim ponuđačima i urađene na način da obezbijede pravičnu i aktivnu konkurenciju. Naručilac određuje tehničke specifikacije sa pozivom na zakone, tehničke propise i standarde koji se primjenjuju u Crnoj Gori i koji su usaglašeni sa evropskim standardima. U slučaju kada takvih tehničkih propisa i standarda nema, naručilac se poziva na evropske standarde ili međunarodno prihvaćene standarde, tehničke propise ili norme. Tehničke specifikacije mogu da uključuju zelene nabavke. Naručilac ne smije da koristi, niti da se poziva na tehničke specifikacije koje označavaju robu, usluge ili radove određene proizvodnje, izvore ili gradnje, ako bi takvim označavanjem mogao dati prednost određenom ponuđaču, odnosno neopravdano eliminisati ostale ponuđače. Naručilac ne smije u tenderskoj dokumentaciji da naznači bilo koji pojedinačni robni znak, patent ili tip, niti posebno porijeklo ili proizvodnju. Kada naručilac ne može u tenderskoj dokumentaciji da opiše predmet ugovora na način da specifikacije budu dovoljno razumljive ponuđačima, navođenje elemenata poput robnog znaka, patenta, tipa ili proizvođača mora biti praćeno riječima "ili ekvivalentno". Tehnička specifikacija mora biti precizna i jasna kako bi se ponuđačima omogućilo da izrade svoje ponude, a naručiocu da odbije robe, usluge ili radove koji ne ispunjavaju postavljene objektivne zahtjeve. Naručilac nema pravo da odbije ponudu na osnovu toga što ponuđeni proizvodi, usluge i radovi ne ispunjavaju postavljene zahtjeve u pogledu standarda naznačenih u tehničkoj specifikaciji, ukoliko ponuđač u svojoj ponudi može dokazati da rješenja koja nudi zadovoljavaju, na suštinski ekvivalentan način zahtjeve postavljene u tehničkoj specifikaciji tenderske dokumentacije ili kada ne postoje primjenljivi standardi, tehnički propisi ili norme traženih funkcionalnih karakteristika ili zahtjeva za izvršenje posla, koji takođe obuhvataju i one koji se odnose na zaštitu zdravlja građana i zaštitu okoline.

8. Koji su kriterijumi dodjele koji se koriste u tenderskim procedurama, da li oni zavise od vrste procedure koja se koristi? Da li nam možete dostaviti statističke podatke?

Naručilac je obavezan da u javnom pozivu i u tenderskoj dokumentaciji odredi kriterijume za izbor najpovoljnije ponude. Zakonodavac je, u skladu sa Direktivom 2004/18 EC, predvidio da naručilac može da se, opredijeli za jedan od dva kriterijuma za izbor najpovoljnije ponude u postupku javne nabavke, a to su, ekonomski najpovoljnija ponuda ili najniže ponuđena cijena. U drugoj fazi ograničenog postupka javne nabavke, dodjeli ugovora na osnovu okvirnog sporazuma i postupcima javnih nabavki male vrijednosti, isključivi kriterijum koji se ima primijeniti za dodjelu ugovora o javnoj nabavci je najniže ponuđena cijena.

Polazeći od karaktera i specifičnosti predmetne javne nabavke, naručilac je dužan da u pozivu za javno nadmetanje i tenderskoj dokumentaciji, odredi kriterijum za izbor najpovoljnije ponude i kada je to potrebno podkriterijume (kod ekonomski najpovoljnije ponude), koji mu obezbjeđuju optimalnu nabavku. Kriterijumi i podkriterijumi za koje se opredijeli naručilac, jasno odražavaju stepen poznavanja tržišta od strane naručioca. Neprecizno označavanje kriterijuma i njihova nedovoljna objektivizacija često znači da će naručilac dobiti lošije ili neispravne ponude, ili da čak uopšte neće dobiti ponude. Ponuđači imaju pravo da u toku trajanja javnog poziva osporavaju izbor kriterijuma i podkriterijuma podnošenjem prigovora naručiocu i žalbe Komisiji za kontrolu postupka javne nabavke, ukoliko smatraju da izabrani podkriterijumi nijesu u vezi sa predmetom javne nabavke nijesu dovoljno jasno opisani, da su diskriminatorni. Međutim, sprovođenje postupka javne nabavke nije namijenjeno odmjeravanju snaga između naručilaca i ponuđača u pogledu pravilnog navođenja i primjene kriterijuma, već izboru najpovoljnije ponude, pa je od izuzetnog značaja da naručilac sa posebnom pažnjom pristupi izboru kriterijuma i njihovoj objektivizaciji. U vezi sa tim, naručilac ne može pred ponuđače da postavlja nemoguće zahtjeve, npr. u pogledu nerelano kratkih rokova isporuke, rokova plaćanja koji bi za njih predstavljali gubitak i slične zahtjeve.

Naručilac je ovlašćen da vrši izbor predmeta javne nabavke i kriterijuma za izbor. Međutim, prilikom izbora kriterijuma naručilac može isključivo odabrati kriterijume i podkriterijume, u skladu sa Zakonom.

U zavisnosti od specifičnosti predmeta javne nabavke, kriterijum ekonomski najpovoljnija ponuda, zasniva se naročito na slijedećim podkriterijumima:

- 1) kvalitetu;
- 2) ponuđenoj cijeni;
- 3) estetskim i funkcionalnim karakteristikama;
- 4) roku isporuke ili izvršenja usluge ili radova;
- 5) tekućim troškovima održavanja;
- 6) troškovnoj ekonomičnosti;
- 7) tehničkim i tehnološkim prednostima;
- 8) programu i stepenu ekološke zaštite životne sredine;
- 9) post-prodajnom servisiranju i tehničkoj pomoći;
- 10) garantnom periodu, vrsti i kvalitetu garancija i garantovanim vrijednostima;
- 11) obavezama u pogledu rezervnih djelova;
- 12) post-garancijskom održavanju i dr.

U tekstu poziva na nadmetanje i u tenderskoj dokumentaciji, naručilac određuje vrijednost bodova po osnovu svakog podkriterijuma na osnovu koga će se vršiti izbor najpovoljnijeg ponuđača, tako da zbir bodova iznosi 100. Izbor između dostavljenih ponuda, primjenom kriterijuma ekonomski najpovoljnije ponude, naručilac sprovodi tako što ih rangira na osnovu podkriterijuma i bodova određenih za te podkriterijume.

Za javnu nabavku radova, naručilac, koristi, naročito sljedeće podkriterijume:

- ponuđena cijena,
- estetske i funkcionalne karakteristike,
- rokizvršenja radova,
- tekući troškovi održavanja,
- program i stepen ekološke zaštite životne sredine,
- troškovi ekonomičnosti i
- post-garancijsko održavanje.

Za javnu nabavku roba, naručilac, koristi, naročito sljedeće podkriterijume:

- ponuđenacijena,
- kvalitet,
- estetske i funkcionalne karakteristike,
- rok isporuke,
- tekući troškovi održavanja,
- tehničke i tehnološke prednosti,
- post prodajno servisiranje i tehnička pomoć,
- garantni period, vrsta i kvalitet garancija i garantovane vrijednosti i
- obaveze u pogledu rezervnih djelova.

Za javnu nabavku usluga, naručilac, koristi, naročito sljedeće podkriterijume:

- kvalitet,
- estetske i funkcionalne karakteristike,
- rok izvršenja usluga,
- troškovna ekonomičnost,
- tehničke i tehnološke prednosti i
- ponuđena cijena.

Po ocjeni zakonodavca, a koja ocjena je i posebno apostrofirana u Direktivi 2004/18/EC, navedeni broj podkriterijuma u okviru kriterijuma ekonomski najpovoljnija ponuda, je dovoljan za objektivni izbor najpovoljnije ponude.

U praksi se često dešava da naručilac nastoji da zaključi ugovor sa ponuđačem, kome je i u prethodnom periodu dodjeljivao ugovore, iz razloga što mu je to poznati dobavljač, što je zadovoljan dosadašnjom saradnjom sa njim ili što smatra da je to opštepoznati sposobni dobavljač. U tim slučajevima, naručiocu pokušavaju da vrednuju reference ponuđača, bilo da ih uvode kao dodatni podkriterijum ili na način što pokušavaju da vrednuju reference kroz kvalitet, vrednujući kvalitet ponuđača, a ne proizvoda koji im taj ponuđač nudi. Na taj način, naručiocu pokušavaju da vrednuju već uspostavljene formalne i neformalne odnose, što nije dozvoljeno. Upravo iz ovog razloga, **zakonodavac nije omogućio izbor referenci kao jednog od podkriteirijuma** za izbor najpovoljnije ponude, jer bi se na taj način ograničilo tržišno nadmetanje, a na crnogorskom tržištu koje je u fazi razvoja, takvo ponašanje naručilaca ima posebno štetan uticaj, jer bi umanjivalo broj potencijalnih ponuđača koji žele učestvovati u javnim nadmetanjima. Uvođenjem referenci kao dodatnog podkriterijuma favorizovao bi se određeni ponuđač i formalizovao privilegovani položaj koji taj ponuđač ima kod naručioca.

Izuzetno, ponuđena cijena, kao izabrani podkriterijum za nabavku roba, određuje se dominantnim brojem bodova, dok se preostali broj bodova dijeli na ostale podkriterijume, s obzirom na njihovu važnost za izbor najpovoljnije ponude. Kada je kriterijum izbora najniže ponuđena cijena, naručilac na osnovu pregleda, ocjene i upoređivanja ponuda, vrši izbor najpovoljnije ponude ponuđača koji je ponudio najnižu cijenu. Cijena kao kriterijum u praksi se redovno koristi, bilo kao jedini kriterijum ili kao podkriterijum u okviru kriterijuma ekonomski najpovoljnija ponuda. U zavisnosti od predmeta nabavke, za izbor najpovoljnije ponude, primjenom kriterijuma ponuđena cijena, kao osnova za vrednovanje, uzimaju se ponuđene cijene, date od strane ponuđača, čije su ponude ispravne. Maksimalan broj bodova, po ovom kriterijumu, dodjeljuje se ponuđaču koji je ponudio najnižu cijenu, dok se bodovi ostalim ponudama, po ovom kriterijumu, dodijeljuju proporcionalno, u odnosu na najniže ponuđenu cijenu.

U postupcima javnih nabavki roba, u najvećem broju slučajeva, preko 90%, kao kriterijum za dodjelu ugovora korišćen je kriterijum ekonomski najpovoljnija ponuda. Kao podkriterijumi, u okviru ovog kriterijuma, korišćeni su ponuđena cijena (u 100% slučajeva sa prosječnim brojem bodova 61,5), kvalitet (u 55% slučajeva i sa prosječnim brojem bodova 29,09), rok isporuke (u 55% slučajeva sa prosječnim brojem bodova 19,54), garantni period (u 40% slučajeva sa prosječnim brojem bodova 15), postprodajno servisiranje i tehnička pomoć (u 10% slučajeva i prosječnim brojem bodova 15), estetske i funkcionalne karakteristike (u 14% slučajeva i prosječnim brojem bodova 22,33), tehničke i tehnološke prednosti (u 15% slučajeva i sa prosječnim brojem bodova 24,66) i ostali podkriterijumi kao što su tekući troškovi održavanja, obaveze u pogledu rezervnih djelova i drugi (u 5% slučajeva i prosječnim brojem bodova 10). U postupcima je prosječno korišćeno najmanje tri podkriterijuma.

U postupcima javnih nabavki radova, u najvećem broju slučajeva, preko 65%, kao kriterijum za dodjelu ugovora korišćen je kriterijum ekonomski najpovoljnija ponuda. Kao podkriterijumi, korišćeni su ponuđena cijena (u 100% slučajeva i prosječnim brojem bodova 79,50), rok izvođenja radova (u 100% slučajeva i prosječnim brojem bodova 16,25), troškovi ekonomičnosti (u 30%

slučajeva i prosječnim brojem bodova 17,5), estetske i funkcionalne karakteristike (u 5% slučajeva i prosječnim brojem bodova 30), postgarancijsko održavanje (u 20% slučajeva i prosječnim brojem bodova 10), program i stepen ekološke zaštite (u 5% slučajeva i prosječnim brojem bodova 20), tekući troškovi održavanja i drugi podkriterijumi (u 2% slučajeva i prosječnim brojem bodova 10). U postupcima je prosječno korišćeno najmanje tri podkriterijuma.

U postupcima javnih nabavki usluga, preko 70%, kao kriterijum za dodjelu ugovora korišćen je kriterijum ekonomski najpovoljnija ponuda. Kao podkriterijumi, korišćeni su kvalitet (u 75% slučajeva i prosječnim brojem bodova 32), estetske i funkcionalne karakteristike (u 10% slučajeva i prosječnim brojem bodova 20), rok izvršenja usluga (u 50% slučajeva i prosječnim brojem bodova 17,5), troškovna ekonomičnost (u 15 % slučajeva i prosječnim brojem bodova 16,66), tehničke i tehnološke prednosti (u 40% slučajeva i prosječnim brojem bodova 20,62), ponuđena cijena (u 100% slučajeva i prosječnim brojem bodova 80,5), garantni period (u 10% slučajeva i prosječnim brojem bodova 10) i ostali podkriterijumi (u 2% slučajeva i prosječnim brojem bodova 5). U postupcima je prosječno korišćeno najmanje tri podkriterijuma.

9. Da li je vašim zakonodavstvom predviđeno da kriterijumi dodjele, osim cijene, moraju biti u vezi s predmetom ugovora?

Kriterijumi za dodjelu ugovora, moraju biti vezani za predmet javne nabavke. Kriterijumi i podkriterijumi (**podkriterijumi - kod ekonomski najpovoljnije ponude**) moraju biti opisani jasno i razumljivo (u javnom pozivu, odnosno u tenderskoj dokumentaciji), tako da ih svaki ponuđač može razumjeti na istovjetan način, a takođe da mogu razumjeti i metodologiju rada komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda prilikom upoređivanja i vrednovanja ponuda. Kriterijumi i podkriterijumi moraju da budu jasno iskazani riječima i maksimalnim brojem bodova koji može biti dodijeljen po osnovu svakog pojedinog kriterijuma i podkriterijuma, s tim da ukupan zbir bodova za utvrđeni kriterijum ne može prelaziti 100 bodova. Broj bodova, za pojedini podkriterijum, kako je naglašeno, određuje se zavisno od značaja pojedinog podkriterijuma za predmet javne nabavke, pri čemu je naručilac dužan da obezbijedi odgovarajuću srazmjeru između broja bodova, koji se dodjeljuju po pojedinom podkriterijumu, vodeći, pri tome računa o važnosti i povezanosti izabranog podkriterijuma sa predmetom javne nabavke i razlozima kojima se naručilac rukovodio prilikom utvrđivanja podkriterijuma. Naručilac je dužan da obezbijedi dosljednu primjenu načela ravnopravnosti i konkurentnosti ponuđača, tako da utvrđeni kriterijumi i podkriterijumi ne smiju biti diskriminatorni u odnosu na ponuđače i da moraju biti logički povezani sa sadržinom predmeta javne nabavke. Prilikom ocjenjivanja i vrednovanja ponuda, naručilac je dužan da primjenjuje samo one kriterijume i podkriterijume koji su sadržani u pozivu za javno nadmetanje i tenderskoj dokumentaciji, na način kako su opisani u tim aktima. U fazi postupka javne nabavke nakon javnog otvaranja ponuda, dakle, nije dozvoljeno mijenjati kriterijume i podkriterijume, kao ni metodologiju rada komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda, jer bi na taj način došlo do povrede načela konkurencije i ravnopravnosti ponuđača. Naručilac je, dakle, dužan da kriterijum za izbor najpovoljnije ponude pažljivo odabere i opiše, ali je najvažnije i najzahtjevnije njihovo određivanje po redoslijedu važnosti. Za realizaciju načela ekonomičnosti, određivanje važnosti kriterijuma predstavlja ključnu fazu u samom postupku javne nabavke.

Izbor između dostavljenih ponuda, primjenom kriterijuma ekonomski najpovoljnije ponude, naručilac sprovodi tako što ih rangira na osnovu podkriterijuma i bodova određenih za te podkriterijume.

Naručilac može, izuzetno, da odredi i druge podkriterijume (koji nijesu decidno naznačeni u Zakonu o javnim nabavkama, odnosno u podzakonskom aktu) u okviru kriterijuma ekonomski najpovoljnija ponuda, s tim da je obavezan da obrazloži razloge za uvođenje dodatnog podkriterijuma, mimo onih koji su predviđeni Zakonom o javnim nabavkama i podzakonskim aktom i da posebno apostrofira vezu između tog dodatnog podkriterijuma i predmeta javne nabavke, kao i

potrebu za njegovim uvođenjem, o čemu je potrebno da donese posebnu odluku. Po ocjeni zakonodavca, a koja ocjena je i posebno apostrofirana u Direktivi 2004/18/EC, navedeni broj podkriterijuma u okviru kriterijuma ekonomski najpovoljnija ponuda, je dovoljan za objektivan izbor najpovoljnije ponude. To znači da se dodatni podkriterijum može uvoditi samo u izuzetno opravdanim slučajevima, kada je naručilac obavezan da opravda potrebu za njegovu uvođenje u posebnoj odluci, u kojoj će korist od njegovog uvođenja biti vrijednosno iskazana, jer je u suprotnom primjena dodatnog podkriterijuma, kada naručilac nema od njega ekonomske koristi, bespredmetna. Ovo iz razloga, što je mogućnost izbora relevantnih podkriterijuma data u širokom dijapazonu za robe, usluge i radove, a praksa je pokazala da se dodatni podkriterijum u najvećem broju slučajeva, uvodi u cilju favorizovanja pojedinog ponuđača i zloupotrebe zakonitosti postupka javne nabavke.

10. Da li je vašim zakonodavstvom predviđeno jasno razlikovanje između kriterijuma kvalifikacije i dodjele?

Crnogorskim zakonodavstvom, jasno je definisana razlika između kriterijuma kvalifikacije i kriterijuma za dodjelu ugovora u postupcima javnih nabavki. Kriterijumi kvalifikacije predstavljaju uslov koji se mora prethodno ispuniti radi učešća u daljem postupku javne nabavke - postupak ocjene i vrednovanja ponuda.

Kriterijumi kvalifikacije, jasno su određeni Zakonom i iskazani su u odgovoru na pitanje broj 6, a kriterijumi dodjele ugovora, takođe jasno iskazani Zakonom, u odgovoru na pitanje broj 7 ovog dijela Upitnika. U postupcima javnih nabavki naručilaca nema nedoumica u pogledu njihove primjene. Usaglašenost poziva u pogledu definisanja uslova i kriterijuma, u skladu sa Zakonom, u fazi objavljivanja poziva za javno nadmetanje, preventivno-instruktivnim savjetima, obezbjeđuju ovlašćeni službenici Direkcije za javne nabavke.

11. Imate li ikakve lokalne, regionalne ili državne planove povlastica? Što oni sadrže?

Zakonom o javnim nabavkama Crne Gore ispoštovana su pravila i zahtjevi Evropske Unije u pogledu obezbjeđenja potpunih sloboda protoka roba, ljudi i kapitala. Zakon ne poznaje nikakav preferencijalni tretman za subjekte iz Crne Gore. Saglasno Zakonu, svim pravnim i fizičkim licima, kao ponuđačima, dozvoljeno je da se uključe u postupke javnih nabavki, odnosno podnesu ponudu naručiocima u Crnoj Gori i dobiju ugovor, pod istim uslovima kao i crnogorski privredni subjekti ili fizička lica koja vrše određenu djelatnost. Strana lica mogu da budu registrovana bilo u zemljama Evropske unije bilo u Crnoj Gori. Imaju isti tretman u postupcima javnih nabavki kao i crnogorski subjekti. Načelo slobode otvorenog tržišta u potpunosti je ispoštovano.

12. Da li vaše zakonodavstvo uključuje i poseban regulatorni okvir za komunalni sektor, uključujući i privatna preduzeća sa specijalnim ili isključivim pravima?

Javne nabavke u komunalnom sektoru (nabavke u oblastima vodoprivrede, energetike, rudarstva, telekomunikacija i saobraćaja), prema postojećem crnogorskom zakonodavstvu dodjeljuju se pod istim uslovima kao i javne nabavke u klasičnom sektoru. Međutim, u okviru IPA Programa pomoći 2007. koji će trajati jednu godinu i osam mjeseci, počev od sredine 2009. godine, očekuje se obezbjeđenje pomoći u harmonizaciji zakonodavstva, posebno za oblast sektora komunalnih usluga u pogledu procedura za ovaj sektor, uključujući i privatna preduzeća sa specijalnim ili isključivim pravima.

13. Imate li ikakve planove za izmjenu/integraciju postojećeg zakonodavstva? Ako imate, molimo da navedete relevantne podatke i vremenske rasporede.

Zakon o javnim nabavkama (Sl. list RCG, br. 46/06), u osnovi, usaglašen je sa Direktivom 2004/18/EC za klasični sektor javnih nabavki i Direktivama 89/665/EC i 92/13/EC u oblasti zaštite prava. Javne nabavke u komunalnom sektoru dodjeljuju se pod istim uslovima kao i javne nabavke u klasičnom sektoru.

Obaveza iz stava 2, člana 41 Privremenog sporazuma o trgovini i srodnim pitanjima, koja se odnosi na usaglašavanje zakonodavstva javnih nabavki sa sistemom Evropske unije, u oblasti sektora komunalnih usluga (pojednostavljene procedura), u potpunosti će se ispoštovati harmonizacijom sa svim propisima i standardima Unije, inkorporiranjem u nacionalno zakonodavstvo, kroz Zakon o izmjenama i dopunama postojećeg Zakona ili donošenjem novog Zakona o javnim nabavkama za sektor komunalnih usluga, krajem 2010. ili početkom 2011. godine, čime će se obezbijediti usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva o javnim nabavkama sa Direktivom 2004/17/EC. Takođe, kroz ovo usaglašavanje obezbijediće se i usklađivanje sa novom Direktivom u oblasti zaštite prava 2007/66/EC i potpuno harmonizovanje sa Direktivom 2004/18/EC kojom su predviđeni novi postupci u dijelu koji se odnosi na elektronska sredstva komunikacije, sistem dinamične kupovine i elektronske aukcije, uspostavljanje novih graničnih vrijednosti javnih nabavki, određivanja rokove trajanja javnog poziva i druga poboljšanja teksta Zakona. Nadležne institucije za vršenje poslova državne uprave u oblasti javnih nabavki (Ministarstvo finansija, Direkcija za javne nabavke i Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki) počele su sa aktivnostima na pripremi stručne osnove za sagledavanje potreba na potpunoj harmonizaciji zakonodavstva u oblasti javnih nabavki sa propisima Evropske unije. U okviru IPA Programa pomoći 2007 koji će trajati jednu godinu i osam mjeseci, a koji je počeo juna 2009. godine, očekuje se obezbjeđenje pomoći u harmonizaciji zakonodavstva, posebno za oblast sektora komunalnih usluga u pogledu pojednostavljenja procedura, s obzirom da se postojeći Zakon primjenjuje pod istim uslovima i za ugovore u klasičnom i za ugovore u komunalnom sektoru. Pristupiće se obuci službenika Direkcije za javne nabavke i Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki i obuci zaposlenih koji vrše poslove javnih nabavki kod obveznika primjene Zakona (naručilaca) i ponuđača, revizora i sudija, zatim obezbijediti podrška Direkciji za javne nabavke u oblasti tehničke opremljenosti i kadrovske osposobljenosti i razvoja informacionih tehnologija, širenju informacija o javnim nabavkama i kampanji podizanja javne svijesti u ovoj oblasti.

14. Kako su aspekti korupcije/konflikta interesa i srodna pitanja uzeti u obzir postojećim zakonodavstvom? Molimo da navedete kriterijume za izuzimanje u tenderskim procedurama, kao i da navedete da li su oni obavezni ili njihovo sprovođenje zavisi od naručioca.

Odredbama Zakona o javnim nabavkama (Sl. list RCG, br. 46/06) posebno je apostrofirano načelo antikorupcijskih pravila, kojih su u postupku javne nabavke dužni da se pridržavaju naručioci i drugi učesnici u postupku. Svi oni dužni su preduzeti efikasne i djelotvorne mjere kojima se sprječavaju koruptivne aktivnosti, počev od onih u najužem smislu kao što su koruptivne radnje. Zatim, dužni su da spriječe i sve druge koruptivne aktivnosti i rade na sprječavanju drugih koruptivnih radnji i djela koji mogu dovesti do kažnjivih koruptivnih krivičnih djela kao što su zloupotreba službenog položaja, zaključivanje sporazuma radi prevare trećih lica, davanje lažnih podataka prilikom podnošenja ponuda i dužni su da onemoguće sukob interesa, nedostatak nepristrasnosti i transparentnosti u sprovođenju postupaka javnih nabavki. U tom cilju, svi naznačeni subjekti dužni su unaprjeđivati visoke standarde transparentnosti, efikasnog sistema unutrašnje revizije koja se vrši u okviru njihovih, po pravilu, posebno organizovanih cjelina, da razvijaju i afirmišu otvoreno javno nadmetanje i utvrđuju objektivne kriterijuma za odabir i donošenje odluka u postupcima javnih nabavki.

Svaki naručilac, u postupku javne nabavke dužan je (obavezan je) da odbije ponudu za izbor najpovoljnijeg ponuđača, poništiti postupak javne nabavke ili da odustane od zaključenja ugovora, ako utvrdi ili osnovano sumnja da je ponuđač pokušao uticati ili je pokušao dati ili je dao ili je pristao dati, posredno ili neposredno, službeniku za javne nabavke, članu komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda ili zaposlenom kod naručioca ili nekoj drugoj osobi-licu, nagradu ili pogodnost u bilo kojem obliku ili koju drugu vrijednost u vezi sa odlukom ili sprovođenjem postupka nabavke, sa ciljem da tako utiče na sadržaj radnji i odluku naručioca u pogledu ponude. Ovdje treba imati u vidu da je Krivičnim zakonikom Crne Gore, posebno definisano krivično djelo primanja i davanja mita, zloupotrebe službenog položaja i druga krivična djela korupcije. Zbog evidentne činjenice da su javne nabavke posebno osjetljive na korupciju, zakonodavac je posebno apostrofirao antikorupcijski karakter Zakona. Eventualna osuđujuća presuda, npr. za krivično djelo davanja ili primanja mita ima za posljedicu ništavost ugovora o javnoj nabavci, ako je ugovor zaključen, odnosno poništenje odluke o dodjeli ugovora i predhodno sprovedenog postupka javne nabavke, ako ugovor nije zaključen. Takođe, svaki naručilac, u postupku javne nabavke dužan je (obavezan je) da odbije ponudu za izbor najpovoljnijeg ponuđača, poništiti postupak javne nabavke ili da odustane od zaključenja ugovora zbog činjenja, prikrivanja i lažnog prikazivanja podataka u postupku javne nabavke.

Svaki naručilac je dužan da o nepoštovanju pravila i njihovom kršenju u prethodnom smislu u pisanoj formi, obavijesti ponuđača i Direkciju za javne nabavke, radi sprovođenja daljih aktivnosti i postupanja u skladu sa Zakonom. Ovo podrazumijeva i obavezu svih subjekata koji su u saznanju da je došlo do kršenja antikorupcijskih pravila, da ova kršenja prijave nadležnim organima (Revizorskoj instituciji, državnom tužiocu i obavezno organu uprave nadležnom za poslove javnih nabavki – Direkciji za javne nabavke), radi daljeg postupka, u okviru nadležnosti ovih organa. Pored navedenog, značajno je naglasiti zakonsko određenje da je svaki naručilac obavezan da svim zainteresovanim licima omogući pristup i pruži odgovarajuće informacije o organizaciji i procesu donošenja odluka u postupcima javnih nabavki. Na taj način je apostrofirano načelo slobodnog pristupa informacijama kojim se afirmiše i sami razvoj antikorupcijskih pravila, odnosno smanjenje korupcije u postupcima javnih nabavki.

Načelom o izbjegavanju konflikta interesa, saglasno crnogorskom Zakonu o javnim nabavkama, obezbjeđuje se otklanjanje konflikta interesa u postupcima javnih nabavki. Tako je kao osnovno polazište za poštovanje ovog pravila, utvrđena obaveza da su učesnici u postupku javne nabavke dužni preduzeti neophodne mjere kojima se otklanja postojanje konflikta interesa. Ovo podrazumijeva da učesnici u postupku moraju posjedovati jako razvijenu svijest da unaprijed definišu mogućnost postojanja situacija iz kojih može nastati konflikt interesa, njegov mogući obim, kao i njegove karakteristike-osobine.

Obaveza i dužnost službenika za javne nabavke, članova komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda, članova organa koji donose odluke po podnijetim zahtjevima za zaštitu prava u postupku javne nabavke i drugih lica koja učestvuju, neposredno i posredno u postupku javne nabavke, je da blagovremeno obavijeste naručioca i Direkciju za javne nabavke o stvarnom ili potencijalnom postojanju konflikta interesa.

Zakom je određeno za konflikt interesa postoji naročito ako je lice:

- sam ponuđač, zakonski zastupnik ili punomoćnik ponuđača,
- srodnik po krvi u pravoj liniji, a u pobočnoj liniji do četvrtog stepena ili mu je bračni, odnosno vanbračni drug ili srodnik po tazbini do drugog stepena, bez obzira da li je brak prestao ili nije,
- je staralac, usvojlac ili usvojenik ponuđača, njegovog zakonskog zastupnika ili punomoćnika,
- je akcionar ili je član organa upravljanja ponuđača,
- ima neposredan ili posredan interes u postupku javne nabavke, koji omogućava lično sticanje imovine uticajem na donošenje odluke,
- postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristrasnost.

(ovdje je zakonodavac ostavio mogućnost da sam naručilac i drugi učesnici u postupku javne nabavke uključujući i sva zainteresovana lica, za ishod postupka, ukažu na druge okolnosti koje dovode u sumnju nepristrasnost ponuđača, zakonskog zastupnika ili punomoćnika ponuđača).

Lice koje priprema tendersku dokumentaciju i na bilo koji način utiče na sprovođenje postupka javne nabavke ne može da nastupa kao ponuđač ili kao podizvođač ili podugovarač i ne može saradivati sa ponuđačem u pripremi ponude. Lica koja, u ime naručioca, vrše neke od poslova javne nabavke, podnose izjavu u pisanom obliku o postojanju ili nepostojanju slučajeva konflikta interesa. Potpisana izjava je sastavni dio dokumentacije odnosne javne nabavke i bliže je određena posebnim standardnim formularom.

Pri postojanju nekog od slučajeva konflikta interesa ili ako neko lice ne potpiše izjavu o postojanju ili nepostojanju slučajeva konflikta interesa, to lice se izuzima iz postupka javne nabavke.

U slučaju da zahtjevi ili ponude, koje je naručilac primio u toku postupka javne nabavke, prouzrokuju ili mogu prouzrokovati bilo kakav sukob interesa, naručilac je dužan preduzeti mjere kojima se otklanja takav sukob interesa.

Opštim propisima o državnoj upravi, o lokalnoj samoupravi i Etičkim kodeksom državnih službenika i namještenika, koji se primjenjuje i na zaposlene u lokalnoj samoupravi, posebno su tretirana pitanja konflikta interesa i odgovornost za kršenje pravila o konfliktu interesa.

Institucionalno uređenje (administrativni kapacitet)

15. Ko je odgovoran za upravljanje različitim aspektima politike javnih nabavki (na centralnom i lokalnom nivou)?

Nadležnosti u oblasti javnih nabavki vrše Direkcija za javne nabavke, Ministarstvo finansija, kao resorno za oblast javnih nabavki, i Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki u oblasti zaštite prava. Ministarstvo finansija vrši nadzor nad zakonitošću i cjelishodnošću rada u oblasti javnih nabavki.

Saglasno opštim propisima o državnoj upravi u Crnoj Gori i organizacionom propisu, za kreiranje politike u oblasti javnih nabavki nadležna je Vlada Crne Gore. Poslove za Vladu u ovoj oblasti vrše Ministarstvo finansija i Direkcija za javne nabavke. Ministarstvo finansija, kao resorno, u oblasti javnih nabavki, u saradnji sa Direkcijom za javne nabavke, vrše poslove državne uprave koji se odnose na predlaganje unutrašnje i spoljne politike, vođenje razvojne politike i normativne djelatnosti (priprema zakona i podzakonskih akata). Obrasce i standardne formulare, kao prateći dio normativnih aktivnosti priprema Direkcija za javne nabavke. Kontrola postupaka javnih nabavki data je u nadležnost Komisiji za kontrolu postupka javnih nabavki, a Direkcija vrši kontinuirani monitoring javnih nabavki, preventivno instruktivni nadzor i obezbjeđuje uslove za konkurentno i transparento djelovanje svih učesnika u procesima javnih nabavki, kao i specijalizovanu i opštu edukaciju o javnim nabavkama i stvaranje uslova za uvođenje elektronskog sistema javnih nabavki.

Direkcija za javne nabavke osnovana je Uredbom o izmjenama i dopunama uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave (Sl. list RCG, br. 72/06), a počela je sa radom juna 2007. godine.

Komisija za javne nabavke, osnovana je oktobra 2001. godine, nastavila je sa radom, saglasno postojećem zakonu (Sl. list RCG, br. 46/06), pod novim nazivom Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki.

U Crnoj Gori, uspostavljen je decentralizovani sistem javnih nabavki, što znači da je postupke javnih nabavki u Crnoj Gori, prema zvaničnoj evidenciji (Lista obveznika), dužno da sprovodi 980 naručilaca, obveznika primjene Zakona.

Kreiranje i realizacija politike u oblasti koncesija i pritvatno-javnog partnerstva u djelokrugu je ministarstva nadležnog za poslove ekonomije.

16. Koji su zadaci i ovlaštenja tog (tih) tijela? Molimo da date informaciju o organigramu i broju zaposlenih.

Direkcija je u skladu sa članom 17 Zakona o javnim nabavkama i djelokrugom utvrđenim Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave (Sl. list CG, br.59/09), ovlaštena da učestvuje u pripremi zakona, podzakonskih akata i drugih propisa o javnim nabavkama; utvrđuje odgovarajuće standardne formulare za primjenu Zakona; prati i analizira ostvarivanje sistema javnih nabavki, sa stanovišta usaglašenosti sa pravom Evropske unije i predlaže mjere kojima se obezbjeđuje ta usaglašenost; daje prethodnu saglasnost naručiocima na odabir vrste postupka u slučajevima predviđenim Zakonom; pruža savjetodavne i konsultantske usluge za oblast javnih nabavki naručiocima, kada oni to zatraže; učestvuje i saraduje u organizovanju obuke kadrova za vršenje poslova javnih nabavki; objavljuje pozive za javno nadmetanje i odluke o dodijeljenim ugovorima na internet stranici u slučajevima predviđenim ovim Zakonom; unaprjeđuje sistem informisanosti naručilaca i ponuđača o propisima o javnim nabavkama i objavljuje i vrši distribuciju odgovarajuće stručne literature; priprema model tenderske dokumentacije i ugovora za tipične javne nabavke; inicira i podstiče razvoj prakse elektronskih nabavki i komunikacija u oblasti javnih nabavki; ostvaruje međunarodnu saradnju sa institucijama i stručnjacima u oblasti javnih nabavki; obavještava Državnu revizorsku instituciju i podnosi prijave ostalim nadležnim organima o slučajevima kršenja postupaka javnih nabavki za koje sazna u vršenju poslova iz svoje nadležnosti; prikuplja podatke od naručilaca javnih nabavki i vodi odgovarajuću evidenciju; priprema, objavljuje i ažurira listu obveznika primjene Zakona na svojoj internet stranici; priprema jedinstvene osnove za uspostavljanje evidencije i službenih lista ponuđača, na osnovu podataka o zaključenim i izvršenim ugovorima o javnim nabavkama, prati postupke javnih nabavki i obezbjeđenje javnog interesa u tim postupcima; izdaje biltene o javnim nabavkama; dostavlja Vladi godišnji izvještaj o javnim nabavkama u Crnoj Gori i vrši druge poslove, u skladu sa zakonom.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji predviđeno je da Direkcija, uključujući direktora koji rukovodi Direkcijom, ima 15 službenika i namještenika sistematizovanih u okviru Sektora za poslove javnih nabavki i Službi za opšte poslove i finansije. Prvi Pravilnik donijet je u julu 2007. godine, a novi Pravilnik Direkcije donijet je novembra 2008. godine i njime je izvršeno usaglašavanje sa novim Zakonom o državnim službenicima i namještenicima (Sl. list CG, br. 50/08), posebno, u dijelu zvanja državnih službenika i namještenika u kom smislu su promijenjeni uslovi u pogledu radnog iskustva za pojedina zvanja odnosno zanimanja. Nova unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta Direkcije, u pogledu broja i poslova organizacionih jedinica, kao i broja izvršilaca ostala je nepromijenjena. Na poslovima iz osnovne djelatnosti organa (Sektor za poslove javnih nabavki) sistematizovano je 7 službeničkih mjesta (sa pomoćnikom direktora koji rukovodi Sektorom, popunjeno je 6 službenika). Nije popunjeno jedno, najslabije službeničko mjesto u ovom sektoru. U Službi za opšte poslove i finansije (pomoćni poslovi), zaposleno je 7 službenika. Nacionalnim programom integracija Crne Gore za period 2009 – 2012. godine, planirano je povećanje broja zaposlenih u Direkciji za još šest zaposlenih u dijelu jačanja kapaciteta u oblasti obuke, kao i ostalim poslovima u oblasti javnih nabavki uključujući statistiku i informacione tehnologije. Godišnji budžet Direkcije u 2009. godini planiran je na 324.189,41 eura, što omogućava skromno ostvarivanje minimuma osnovnih funkcija ovog organa uprave. Procjenjuje se potrebnim povećanje budžetskih sredstava radi ostvarivanja boljih efekata sve zahtjevnijih i složenijih funkcija Direkcije u budućem periodu.

Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki, saglasno Zakonu o javnim nabavkama je samostalan i nezavistan organ, koji ima predsjednika i dva člana. Predsjednika i članove Komisije imenuje Vlada. Komisija je, u skladu sa članom 93. Zakona o javnim nabavkama, ovlaštena da razmatra žalbe ponuđača na postupke javnih nabavki i donosi odluke po njima; ispituje pravilnost primjene Zakona i predlaže i preduzima mjere za ispravku utvrđenih nepravilnosti, kojima se obezbjeđuje konkurentsko ponašanje ponuđača i transparentnost postupka javnih nabavki; utvrđuje načelne stavove radi jedinstvene primjene Zakona i obavlja i druge poslove, u skladu sa

Zakonom. Pravilnikom o sistematizaciji stručne službe Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki od 20.11.2008. godine, predviđeno je 7 službeničkih i namješteničkih radnih mjesta uključujući i sekretara Komisije. U skladu sa članom 93. Zakona o javnim nabavkama, stručnom službom rukovodi sekretar Državne komisije. Pored sekretara, po strukturi, službenička i namještenička mjesta su dva Samostalna savjetnika I, jedan Samostalni namještenik II, dva namještenika IV i jedan namještenik VI. Pravilnikom je predviđeno da se u stručnoj službi Državne komisije, radi stručnog osposobljavanja, mogu zaposliti jedan ili više pripravnika sa visokom ili srednjom stručnom spremom. U Komisiji je trenutno zaposleno 6 službenika, uključujući i Sekretara Komisije, i to sekretar Komisije, samostalni savjetnik I - dipl. pravnik, samostalni savjetnik III - dipl. pravnik, samostalni namještenik II - menadžer, namještenik IV - računovođa, i namještenik IV - tehnički sekretar. U stručnoj službi Komisije trenutno se obučavaju 2 pripravnika, a ostalo je nepopunjeno jedno službeničko mjesto. Budžet za 2009. godinu Komisije, nakon rebalansa iznosi 197.735,10 eura.

Objavljivanje

17. Gdje subjekti objavljuju obavještenje o tenderu? Da li raspoložete elektronskim portalom na kojem se mogućnosti za javne nabavke objavljuju?

Obveznik primjene Zakona o javnim nabavkama obavezan je da na internet stranici Direkcije za javne nabavke objavljuje pozive za javno nadmetanje i sve odluke o dodijeljenim javnim nabavkama, osim nabavki male vrijednosti koje se sprovode postupkom neposrednog sporazuma (vrijednosti do 2.000 eura). Poziv se oglašava i u najmanje jednim dnevnim novinama koje se distribuiraju na cijeloj teritoriji Crne Gore, s tim da ne smije da bude oglašen u dnevnim novinama prije objavljivanja na internet stranici Direkcije za javne nabavke. Poziv za nadmetanje može biti objavljen i u ostalim sredstvima informisanja. Nema smetnji da naručilac objavi javni poziv i u stranim sredstvima informisanja, na jezicima zemalja Evropske unije, koji se uobičajeno koriste u međunarodnoj trgovini.

Na internet stranici Direkcije za javne nabavke daju se neophodne instrukcije i ukazuje na obaveze koje su obveznici dužni da preduzmu u skladu sa Zakonom, kao što su pripremanje i objavljivanje plana javnih nabavki (obaveza za javne nabavke preko 100.000 eura) do kraja tekuće godine i sačinjavanje i dostavljanje izvještaja o radu na način propisan standardnim formularom, najkasnije do kraja februara tekuće, za prethodnu godinu, objavljuju se osnovna mišljenja o primjeni pojedinih odredbi Zakona, kreirane su rubrike sa prikazom zakona i podzakonskih propisa i direktiva o javnim nabavkama, daju se mišljenja o primjeni propisa, obavještenja i instrukcije naručiocima i ponuđačima, izvještavanje o aktivnostima u međunarodnoj saradnji, organizovanju seminara, stručna literatura, bilteni i časopisi. Posebno su kreirane i rubrike koje se odnose na vršenje opštih poslova iz nadležnosti Direkcije, uključujući i slobodan pristup informacijama. Kako je jedna od osnovnih aktivnosti Direkcije objavljivanje poziva za javno nadmetanje i odluka o dodjeli ugovora na internet stranici Direkcije, završene su aktivnosti na pripremi inoviranog sajta Direkcije koji je stavljen u funkciju u julu 2009 godine.

Objavljivanje poziva i odluka, kao svakodnevni posao, ogleda se u stalnom praćenju i usmjeravanju toka postupka javnih nabavki. U narednom periodu, u okviru IPA programa pomoći za period od 2009 - 2012. godine, pored ostalog, u zavisnosti od obezbijeđenih sredstava, planirano je unaprjeđivanje softverskog rješenja, posebno za uspostavljanje modernijeg elektronskog portala i stvaranje mogućnosti za uvođenje elektronskog sistema javnih nabavki. Putem internet stranice, ostvaruje se i edukativna misija Direkcije.

Naručilac može započeti postupak javne nabavke samo ako je javna nabavka u slučajevima utvrđenim Zakonom (plan javnih nabavki naručioca preko 100.000 eura), utvrđena u planu javnih

nabavki i ako je naručilac za određenu javnu nabavku obezbijedio odgovarajuća sredstva koja su raspoloživa za svako plaćanje predviđeno ugovorom. Takođe, pozivom za javno nadmetanje kriterijumi za odabir najpovoljnije ponude moraju biti konkretno i jasno određeni, a dalje razrađeni u tenderskoj dokumentaciji. Zadatak službenika Direkcije je, da u fazi objavljivanja poziva prate i staraju se o ispravnosti poziva za javno nadmetanje u smislu njegove formalne, ali i sadržinske ispravnosti i zakonitog određivanja kriterijuma i podkriterijuma propisanih zakonom i podzakonskim aktima u oblasti javnih nabavki. Intervencije, u stalnoj elektronskoj i telefonskoj komunikaciji svakodnevnne su aktivnosti službenika Direkcije u pravcu otklanjanja naznačenih nepravilnosti. Radi se o preventivno instruktivnom stručnom nadzoru Direkcije.

18. Molimo da date statističke podatke, uključujući broj i vrste objavljenih poziva.

Ukupna vrijednost javnih nabavki u Crnoj Gori u 2008. godini iznosila je 537.996.900,38 eura ili 16,11% u ukupnom društvenom proizvodu Crne Gore (u odnosu na 2008. godinu – 3.338.000.000,00 eura).

U otvorenom postupku javne nabavke, ugovorena vrijednost nabavki iznosila je 387.278.406,21 eura ili 71,99%, u ograničenom postupku 7.727.819,18 eura ili 1,44%, u pregovaračkom postupku bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje 93.849.796,81 eura ili 17,44%, u pregovaračkom postupku sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje 2.101.761,34 eura ili 0,39%, okvirnim sporazumom 2.735.300,55 eura ili 0,51%, konkursom za izradu idejnog rješenja 3.818.140,00 eura ili 0,71%, neposrednim prikupljanjem ponuda-šoping metoda 16.211.097,36 eura ili 3,01% i neposrednim sporazumom 24.274.578,93 eura ili 4,51%.

Transparentnim postupcima javne nabavke, ugovoreno je 75,03% vrijednosti ukupnih javnih nabavki, što je na nivou visokog uspjeha sa stanovišta pravila procjene Svjetske banke.

U ukupnim javnim nabavkama u Crnoj Gori u 2008. godini, prema vrsti predmeta, vrijednost javnih nabavki roba iznosila je 191,011,151.45 eura ili 36%, usluga 55.599.821,88 eura ili 10% i radova 291.385.927,05 eura ili 54%.

Prema kategoriji obveznika, državni organi i organizacije ugovorili su javne nabavke u iznosu od 271.812.162,29 eura ili 50%, državne javne ustanove i javna preduzeća 160.077.003,15 ili 30%, organi lokalne uprave 90.326.259,54 eura ili 17% i lokalne javne ustanove i lokalna javna preduzeća 15.781.475,40 eura ili 3%.

Državni organi i organizacije, otvorenim postupkom javne nabavke, ugovorili su javne nabavke u iznosu od 244.099.132,53 eura, pregovaračkom postupkom bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje 14.267.759,97 eura, pregovaračkom postupkom sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje 257.146,83 eura, okvirnim sporazumom 309.578,21 eura, konkursom 3.818.140,00 eura, šoping metodom 2.535.954,21 eura i neposrednim sporazumom 6.524.450,54 eura.

Državne javne ustanove i državna javna preduzeće, otvorenim postupkom javne nabavke, ugovorili su javne nabavke u iznosu od 60.878.522,08 eura, ograničenim postupkom 7.703.139,18 eura, pregovaračkom postupkom bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje 74.482.585,98 eura, pregovaračkom postupkom sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje 1.706.147,35 eura, okvirnim sporazumom 622.349,28 eura, šoping metodom 4.948.932,81 eura i neposrednim sporazumom 9.735.326,47 eura.

Organi lokalne uprave, otvorenim postupkom javne nabavke, ugovorili su javne nabavke u iznosu od 73.264.193,35 eura, ograničenim postupkom 24.680,00 eura, pregovaračkom postupkom bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje 4.207.266,16 eura, pregovaračkom postupkom sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje 138,467.16 eura, okvirnim sporazumom 1.803.373,06 eura, šoping metodom 6.009.413,94 eura i neposrednim sporazumom 4.878.865,87 eura.

Lokalne javne ustanove i lokalna javna preduzeća, otvorenim postupkom javne nabavke, ugovorili su javne nabavke u iznosu od 9.036.558,2 eura, pregovaračkom postupkom bez prethodnog

objavljivanja poziva za javno nadmetanje 892.184,70 eura, šoping metodom 2.716.796,40 eura i neposrednim sporazumom 3.135.936,05 eura.

Podnijeto je prosječno 3,51 ponuda po jednom postupku javne nabavke (bez postupaka male vrijednosti), što je u skladu sa principom transparentnosti, javnosti i konkurencije u javnim nabavkama.

Za dodjelu 3248 ugovora javnih nabavki u osnovnim postupcima javnih nabavki (bez malih vrijednosti – šoping i neposredni sporazum) zaključenih u 2008. godini sprovedeno je 2084 postupaka javnih nabavki. Za javnu nabavku roba sprovedeno je 876 postupaka ili 42%, usluga 495 postupaka ili 24% i radova 713 postupaka ili 34,2 %.

U 2008. godini dodijeljeno je 514 ugovora čija je vrijednost iznosila preko 100.000,00 eura (državni organi i organizacije - 188 ugovora, državne javne ustanove i državna javna preduzeća - 156, organi lokalne uprave - 119 i lokalne javne ustanove i lokalna javna preduzeća - 51 ugovora). U 2007. godini dodijeljeno je 409 ugovora čija je vrijednost iznosila preko 100.000,00 eura.

Sveukupna ugovorena vrijednost javnih nabavki u Crnoj Gori u 2007. godini, iznosila je 406.663.039,2 eura, što u ukupnom nacionalnom bruto proizvodu Crne Gore (u odnosu na 2006. godinu - 2 milijarde 148 miliona i 900 hiljada eura, prema zvaničnim podacima Zavoda za statistiku), iznosi 18,92%.

U otvorenim postupcima javnih nabavki ugovorene su nabavke u iznosu od 356.258.553,03 eura ili 87,6 %, a u ostalim postupcima 50.404.486,25 eura, ili 12,4 %, tako da je prema mjerilima Svjetske banke princip transparentnosti javnih nabavki u Crnoj Gori na najvećem nivou (preko 75%, u odnosu na ukupne javne nabavke).

Saglasno Izvještaju o javnim nabavkama u Crnoj Gori za 2007. godinu, ukupan broj sprovedenih postupaka javnih nabavki, prema vrsti postupka javne nabavke (bez postupaka male vrijednosti - šoping i neposredni sporazum) iznosio je 1535 i to otvoreni postupak javne nabavke – 1368, ograničeni postupak – 0, pregovarački postupak bez poziva - 90, pregovarački postupak sa pozivom – 4, okvirni sporazum – 51, konkurs za izradu idejnog rješenja – 22. Robe su činile 753 postupaka, usluge 345 a radovi 437.

III. Pravna sredstva

19. Molimo da date pregled revizije i sistema pravnih sredstava uključujući i apelaciona tijela u Crnoj Gori. Koji postupci revizije su dostupni u slučaju kršenja pravila javnih nabavki? Kad i kome su ona dostupna?

Zaštita prava ponuđača i javnog interesa uređena je Zakonom o javnim nabavkama (Sl. list RCG, br. 46/06). Postupci javne nabavke su u crnogorskom zakonodavstvu decentralizovani i sprovode se od strane samih naručilaca, obveznika primjene Zakona. Nasuprot postupka javne nabavke, zaštita subjektivnih prava organizovana je na dva načina: u fazi prigovora, u prvom stepenu - decentralizovano po naručiocima, a u fazi žalbe, u drugom stepenu - centralizovano pred Državnom komisijom.

U skladu sa članom 87 st. 3 i 4 Zakona o javnim nabavkama, **prigovor se podnosi naručiocu**, u pisanoj formi, u tri primjerka neposredno ili poštom preporučeno sa povratnicom. U prigovoru se navode nepravilnosti u postupku javne nabavke, činjenice i dokazi za učinjene povrede i prijedlog za otklanjanje nepravilnosti. Zakonodavac je u citiranom članu propisao da se prigovor, zbog učinjenih nepravilnosti, može uložiti u toku čitavog postupka javne nabavke, kao i da strane u postupku i nadležni organi moraju brzo i efikasno rješavati sporove koji proističu iz postupaka javnih nabavki. Zakon o javnim nabavkama daje aktivnu legitimaciju za podnošenje prigovora svakom ponuđaču i svakom licu na čija se prava i pravne interese odnosi postupak javne nabavke (zainteresovano lice), čime se daje mogućnost da i zainteresovana lica koja nijesu učestvovala u postupku javne nabavke, pokrenu postupak za zaštitu svojih prava. U slučajevima ugrožavanja javnog interesa, zakon aktivnu legitimaciju priznaje i nadležnom državnom tužiocu, nadležnom organu uprave - Direkciji za javne nabavke, Državnoj revizorskoj instituciji i drugim nadležnim organima.

Na osnovu navedenog, predmet žalbenog postupka su odluke naručioca u najširem smislu, počevši od plana javne nabavke, pa do odluke o izboru najpovoljnije ponude, odluke o dodjeli ugovora ili odluke o poništavanju javnog nadmetanja. U praksi je čest slučaj da ponuđači ili zainteresovana lica podnesu prigovor na sami sadržaj javnog poziva i tenderske dokumentacije. Ovo je značajan instrument za obezbjeđivanje zakonitosti sprovođenja postupka javne nabavke, jer ponuđači i zainteresovana lica imaju pravo da ukažu na eventualne nepravilnosti i nezakonite radnje naručioca u fazi sprovođenja postupka u kojoj su one i izvršene, što omogućava da se prigovorom i žalbom takve radnje, već u fazi javne nabavke u kojoj su izvršene, ponište u cjelosti ili djelimično. Na ovaj način ostvaruje se i jedno od najznačajnijih načela javnih nabavki – načelo hitnosti.

U skladu sa odredbama člana 88 stav 1 Zakona, prigovor se podnosi u roku od osam dana od dana dostavljanja odluke, odnosno učinjene radnje kojom su povrijeđena prava, odnosno druge preduzete mjere ili radnje kojom se povređuju prava u postupku. U cilju obezbjeđivanja primjene principa ravnopravnosti ponuđača i transparentnosti javne nabavke, citiranom odredbom propisano je da, o podnesenom prigovoru, naručilac obavještava sve učesnike u postupku javne nabavke, u roku od tri dana od prijema prigovora.

Podnošenje prigovora i žalbe ima ex lege suspenzivno dejstvo do konačne odluke Komisije. Podnošenje prigovora obustavlja sve dalje radnje naručioca u postupku javne nabavke. Ugovor zaključen suprotno izričito propisaoj zakonskoj normi, ništavan je.

Dakle, podnijeti prigovor, odnosno žalba, po samom zakonu (ex lege) ima suspenzivno dejstvo – obustavlja dalje aktivnosti naručioca u postupku javne nabavke. Naručilac po podnošenju prigovora ne smije izvoditi proceduralne postupke, niti donositi odluke, a već započete postupke mora prekinuti, odnosno obustaviti. Član 89 Zakona, vremenski ograničava suspenzivnost postupka sve do donošenja odluke Komisije i reguliše situaciju, koja je u većini slučajeva poznata iz prakse, a odnosi se na obavezu naručioca da o podnijetom prigovoru obavijesti sve učesnike u postupku javne nabavke.

U slučaju da naručilac ne obustavi sve radnje iz postupka javne nabavke po podnijetom prigovoru, već nastavi postupak javne nabavke, čini prekršaj. Ovaj prekršaj čini osnov ponuđačima da u imovinsko-pravnim postupcima ostvare naknadu štete i izmaklu dobit zbog ovakvog činjenja naručioca.

Naručilac je obavezan razmotriti blagovremeno podneseni prigovor i donijeti odluku o njemu, u roku od osam dana od prijema prigovora.

Naručilac može donijeti dvije vrste odluka po podnijetom prigovoru, i to:

- 1) zaključak, kojim će prigovor odbaciti, u slučaju da je prigovor nedopušten, neblagovremen i izjavljen od strane neovlašćenog lica,
- 2) rješenje, kojim će:
 - usvojiti prigovor u cjelini ili djelimično i preinačiti odluku o izboru najpovoljnije ponude,
 - usvojiti prigovor kao osnovan i, u cjelini ili djelimično, poništiti postupak za dodjelu ugovora o javnoj nabavci ili
 - odbiti prigovor kao neosnovan.

Dakle, naručilac zaključkom, odbacuje prigovor koji je nedopušten, neblagovremen ili izjavljen od strane neovlašćenog lica.

Prigovor je nedopušten kada:

- postupak na koji je izjavljen nije javna nabavka, u smislu člana 2 Zakona ili
- kada nije ispunjena procesna pretpostavka za njegovo podnošenje.

Prigovor je neblagovremen:

- kada ponuđač podnese prigovor nakon isteka roka iz člana 88. stav 1. Zakona za njegovo podnošenje, tj. nakon osam dana od dana dostavljanja odluke, odnosno učinjene radnje kojom su povrijeđena prava, odnosno druge preduzete mjere ili radnje kojom se povređuju prava u postupku.

Prigovor je izjavljen od strane neovlašćenog lica kada naručilac nesporno utvrdi da lice koje je podnijelo prigovor nije aktivno legitimisano u smislu člana 87. st 1. i 2. Zakona (svaki ponuđač i svako lice na čija se prava i pravne interese odnosi postupak javne nabavke (zainteresovano lice), nadležni državni tužilac, Direkcija za javne nabavke, Državna revizorska institucija i drugi nadležni organi.

Rješenje po prigovoru obavezno mora da bude obrazloženo, odnosno da sadrži precizno određene razloge za njegovo usvajanje ili odbijanje, u cjelini ili djelimično. Pri tom naručilac je dužan da ocijeni svaki od iznijetih navoda u prigovoru, kojima se osporava postupak i radnje u postupku javne nabavke.

Naručilac je obavezan da odluku po prigovoru dostavi podnosiocu prigovora najkasnije u roku od tri dana od donošenja odluke. Ukoliko mu u ovom roku ne bude dostavljena odluka, podnosilac prigovora može nastaviti postupak zaštite svog prava kao da mu je prigovor odbijen. Ističemo da je zakonodavac ovdje analogno primijenio institut „ćutanje administracije“ iz opšteg upravnog postupka, kako bi obezbijedio zaštitu prava ponuđača, s tim što je, shodno hitnom karakteru javnih nabavki, koji se posebno ogleda u postupku zaštite prava ponuđača i javnog interesa, taj rok skratio.

Zakonom je postupak zaštite prava ponuđača i javnog interesa u drugom stepenu centralizovan i ostvaruje se pred Komisijom za kontrolu postupka javnih nabavki. U skladu sa odredbama člana 91 Zakona, protiv rješenja naručioca kojim je odlučeno po podnijetom prigovoru ili ako naručilac, u smislu člana 90 stav 4 ovog Zakona, ne donese u ostavljenom roku rješenje, može se izjaviti **žalba Komisiji za kontrolu postupka javnih nabavki**, u roku od osam dana od dana prijema rješenja po podnijetom prigovoru.

Zakonodavac je u članu 97 propisao obavezni sadržaj žalbe:

- 1) rješenje naručioca koje se pobija žalbom,
- 2) opis nepravilnosti koje je počinio naručilac u postupku javne nabavke,

- 3) razloge zbog kojih se pobija odluka i
- 4) osnovne podatke o podnosiocu žalbe.

Citiranom odredbom propisano je, takođe, da Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki može, kad ocijeni da žalba ne sadrži navedene podatke, od podnosioca žalbe zahtijevati da dopuni žalbu. Dalje, propisano je da ako podnosilac žalbe, u ostavljenom roku, ne dopuni žalbu, Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki će nastaviti postupak i, u skladu sa raspoloživim podacima i okolnostima, donijeti odluku.

U skladu sa načelom dispozitivnosti, Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki odlučuje o izjavljenoj žalbi u granicama navoda žalbe, a u slučaju kršenja osnovnih načela javne nabavke može izvesti sve dokaze za koje smatra da će doprinijeti donošenju zakonite i pravilne odluke. Uvažavajući granice žalbenih navoda, Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki odlučuje i o onim povredama postupka javnih nabavki propisanih zakonom, koje su mogle bitno uticati na dodjelu ugovora o javnoj nabavci.

Dakle, Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki je obavezna, u skladu sa zakonom, da po izjavljenoj žalbi, u postupku odlučivanja, po službenoj dužnosti ispituje zakonitost cijelog postupka javne nabavke. Tako se u postupku, osim upravnog akta, koji je predmet postupka, mogu ispitivati i one radnje/odluke koje su izvršene u fazi prije objavljivanja poziva na javno nadmetanje (Odluka o pokretanju i sprovođenju postupka javne nabavke, postojanje formalno obezbijeđenih sredstava za sprovođenje postupka javne nabavke, objavljivanje plana javne nabavke i dr.)

U odluci po izjavljenoj žalbi, Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki navodi razloge i naručiocu daje uputstva za pravilno sprovođenje postupka javne nabavke, u dijelu koji je poništen.

Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki, zaključkom, može da:

- 1) odbaci žalbu, ako je žalba nedopuštena, neblagovremena i izjavljena od strane neovlašćenog lica;
- 2) obustavi dalji postupak, prijemom pisanog obavještenja podnosioca žalbe da odustaje od podnijete žalbe.

Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki, rješenjem, može da:

- 1) odbije žalbu kao neosnovanu;
- 2) usvoji žalbu kao osnovanu i, u cjelini ili djelimično, poništi postupak za dodjelu ugovora i donesene odluke, ukaže naručiocu na učinjene nepravilnosti i naloži mu sprovođenje novog postupka i odlučivanja ili preduzimanje potrebnih mjera kojima se učinjene nepravilnosti uklanjaju.

Komisija odluke donosi na sjednicama većinom glasova prisutnih članova. Sjednice Komisije na kojima se odvija vijećanje po žalbama, kao i sam postupak odlučivanja, nijesu javni. O vijećanju i glasanju sastavlja se posebni zapisnik koji potpisuju predsjednik, članovi i sekretar Komisije. Komisija odluke donosi u roku od 15 dana, koji se u naročito opravdanim slučajevima može produžiti za još 10 dana, tako da je najduži rok za donošenje odluke samo 25 dana. Tako kratki rokovi za donošenje odluka podrazumijevaju izuzetnu ažurnost u radu Komisije.

Naručilac je obavezan da postupi po navodima Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki sadržanim u rješenju po izjavljenoj žalbi nezadovoljnog ponuđača. U slučaju da naručilac ne izvrši njeno rješenje, Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki ima ovlašćenje da o tome obavijesti Vladu Crne Gore, odnosno nadležni organ jedinice lokalne samouprave i predloži pokretanje postupka odgovornosti. Ovakvim rješenjem omogućeno je da Vlada i nadležni organi preduzmu mjere protiv naručioca koji postupa suprotno zakonu. U svakom slučaju, ugovor zaključen suprotno odluci Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki je ništav.

Odluke Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki obaveznog su karaktera i imaju status konačnog i izvršnog akta. Protiv njih nije dozvoljeno pravo žalbe, ali se u roku od 30 dana od dana dostavljanja rješenja strankama može pokrenuti **upravni spor pred Upravnim sudom Crne Gore**. Takođe, nezadovoljni ponuđač može da zahtijeva naknadu štete pred nadležnim sudom.

Sudska zaštita prava iz postupka javne nabavke, obezbijeđena je, u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama i Zakonom o upravnom sporu (Sl. list RCG, br.60/03), u upravnom sporu. U

upravnom sporu, sud odlučuje o zakonitosti upravnog akta i zakonitosti drugog pojedinačnog akta, kada je to Zakonom određeno. Upravni akt, u smislu ovog Zakona, akt je kojim državni organ, organ lokalne samouprave, kao i ustanova i drugo pravno lice u vršenju javnih ovlaštenja odlučuje u upravnim stvarima, obavezama ili pravnim interesima fizičkog ili pravnog lica.

Pravo pokretanja upravnog spora ima fizičko ili pravno lice, ako smatra da mu je upravnim ili drugim aktom povrijeđeno neko pravo ili na zakonu zasnovan interes. Nadalje, državni organ, organizacija, naselje, grupa lica i dr. koji nemaju svojstvo pravnog lica mogu pokrenuti upravni spor, ako mogu biti nosioci prava i obaveza o kojima se rješavalo u upravnom ili drugom postupku. Zakonom o upravnom sporu je, takođe, propisano da ako je upravnim ili drugim aktom povrijeđen zakon u korist fizičkog lica, pravnog lica ili druge stranke, upravni spor može pokrenuti državni tužilac ili drugi nadležni organ. Takođe, upravni spor može pokrenuti državni tužilac ili drugi nadležni organ kad je upravnim ili drugim aktom povrijeđen zakon na štetu države, jedinice lokalne samouprave, ustanove ili drugog pravnog lica.

Shodno članu 102 Zakona o javnim nabavkama, protiv konačnog rješenja Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki, moguće je, radi utvrđivanja njegove zakonitosti, pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Crne Gore u roku od 30 dana od dana dostavljanja odluke. Takođe, ako Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki nije u zakonom propisanom roku od 25 dana donijela odluku po žalbi, a ne donese je ni u daljem roku od sedam dana, po ponovljenom traženju, stranka može pokrenuti upravni spor, kao da joj je žalba odbijena. U tom postupku se ocjenjuje zakonitost odluke Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki. Praktično sva pravna pitanja mogu biti predmet sudske kontrole, bez obzira da li se radi o onima koja se tiču pripreme i dokumentacije javne nabavke, objavljivanja javnog poziva, kriterijuma i potkriterijuma za izbor najpovoljnije ponude, dokaza o sposobnosti, tehničke specifikacije, primjene pravila izbora koja je propisao naručilac, ili pak primjene materijalnog prava u vezi sa Zakonom o javnim nabavkama i primjene procesnih pravila.

Odluka Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki (rješenje ili zaključak), može se pobijati zbog povrede pravila postupka, zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i zbog pogrešne primjene materijalnog prava. Važno je ukazati da nema nepravilne primjene propisa ako je nadležni organ rješavao po slobodnoj ocjeni, na osnovu i u granicama ovlaštenja koje mu je dato po propisima i u skladu sa ciljem u kome je ovlaštenje dato.

Tužba, po pravilu, ne sprečava izvršenje odluke Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki. Međutim, po zahtjevu tužioca, organ čiji se akt izvršava, odnosno organ nadležan za izvršenje, ako je u pitanju akt organizacije koja nije ovlašćena za izvršenje, odložiće izvršenje do pravosnažnosti sudske odluke, ako bi izvršenje nanijelo štetu tužiocu, koja bi se teško mogla nadoknaditi, a odlaganje nije protivno javnom interesu, niti bi se odlaganjem nanijela veća nenaknadiva šteta protivnoj stranci. Uz zahtjev za odlaganje, mora se priložiti dokaz o podnijetoj tužbi. Po zahtjevu, nadležni organ mora donijeti rješenje najkasnije u roku od tri dana od dana prijema zahtjeva.

O tužbi odlučuje Upravni sud, u vijeću sastavljenom od trojice sudija.

U tužbi se mora navesti ime i prezime, zanimanje, mjesto i adresa stanovanja, odnosno naziv i sjedište tužioca, akt protiv koga je tužba upravljena, zbog čega se tužba podnosi, kao i u kom pravcu i obimu se predlaže poništavanje akta. Uz tužbu se mora podnijeti original ili ovjereni prepis akta protiv koga se tužba podnosi, kao i po jedan prepis tužbe i priloga za tuženi organ i za svako zainteresovano lice, ako takvih ima.

Tužilac može odustati od tužbe sve do donošenja odluke Upravnog suda, u kom slučaju sud rješenjem obustavlja postupak.

Upravni sud će rješenjem odbaciti tužbu ako utvrdi:

- da je tužba neblagovremena ili podnijeta prije vremena,
- da akt koji se tužbom osporava nije upravni ili drugi akt,
- da je očigledno da se upravnim ili drugim aktom koji se tužbom osporava ne dira u pravo tužioca ili njegov na zakonu zasnovani interes,
- da se protiv upravnog ili drugog akta koji se tužbom osporava mogla izjaviti žalba, pa nije uopšte ili nije blagovremeno izjavljena,

- da već postoji pravosnažna sudska odluka donesena u upravnom ili drugom sporu u istoj stvari.

U upravnim sporovima, Upravni sud rješava:

- na usmenoj raspravi, ako to stranka zahtijeva u tužbi ili odgovoru na tužbu ili
- na sjednici koja nije javna, ako u pripremnom postupku utvrdi da je činjenično stanje u upravnom ili drugom postupku pravilno i potpuno utvrđeno, odnosno da nije sporno.

Zakovitost osporenog upravnog i drugog akta Upravni sud ispituje u granicama zahtjeva iz tužbe, ali pri tom nije vezan razlozima tužbe. Na ništavnost akta Upravni sud pazi po službenoj dužnosti.

Presudom se tužba usvaja ili odbija kao neosnovana. Ako se tužba usvaja, Upravni sud poništava osporeni akt.

Kad nađe da osporeni akt treba poništiti, Upravni sud može, ako priroda stvari to dozvoljava i ako utvrđeno činjenično stanje pruža pouzdan osnov za to, presudom riješiti stvar. Takva presuda u svemu zamjenjuje poništeni akt.

Presudom, kojom se osporeni akt poništava, Upravni sud će odlučiti i o zahtjevu tužioca za povraćaj stvari, odnosno naknadu štete, ako utvrđeno činjenično stanje pruža pouzdan osnov za to. U protivnom, sud će uputiti tužioca da svoj zahtjev ostvaruje u parnici.

Protiv pravosnažne odluke Upravnog suda, mogu se podnijeti vanredni pravni lijekovi:

- zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke i
- zahtjev za ponavljanje postupka.

O vanrednim pravnim lijekovima sud odlučuje, po pravilu, na nejavnoj sjednici.

Za postupke revizije javnih nabavki (postupci revizije dostupni u slučaju kršenja pravila javnih nabavki) odgovorne su slijedeće institucije:

- 1) Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki,
- 2) Upravni sud Crne Gore,
- 3) Državna revizorska institucija

Ovlašćenja koja su dodijeljena tim revizijskim tijelima su:

1. Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki može da donese odluku kojom će:

- Zaključkom :

- 1) odbaciti žalbu, ako je žalba nedopuštena, neblagovremena i izjavljena od strane neovlašćenog lica;
- 2) obustaviti dalji postupak, prijemom pisanog obavještenja, podnosioca žalbe, da odustaje od podnijete žalbe.

- Rješenjem :

- 1) odbiti žalbu kao neosnovanu;
- 2) usvojiti žalbu kao osnovanu i, u cjelini ili djelimično, poništiti postupak za dodjelu ugovora i donesene odluke, ukazati naručiocu, na učinjene nepravilnosti i naložiti mu sprovođenje novog postupka i odlučivanja ili preduzimanje potrebnih mjera kojima se učinjene nepravilnosti uklanjaju.

2. Upravni sud Crne Gore može da donese rješenje kojim će:

- 1) usvojiti tužbu i poništiti rješenje Komisije za javne nabavke,
- 2) odbiti tužbu kao neosnovanu i
- 3) odbaciti tužbu.

3. Eksterna revizija - koju vrši Državna revizorska institucija u skladu sa Zakonom o državnoj revizorskoj instituciji. Državna revizorska institucija ispituje pravilnost, efektivnost i efikasnost poslovanja subjekta revizije.

Institucija je dužna da, bez odlaganja, obavijesti subjekta revizije kada smatra da postoji osnov za pokretanje postupka za naknadu štete.

Ukoliko je radnjom subjekta revizije nanесena šteta državnoj imovini, Institucija, bez odlaganja, obavještava državnog tužioca.

Institucija je dužna da, bez odlaganja, podnese krivičnu prijavu, ako u postupku revizije utvrdi da postoje osnovi sumnje da je učinjeno krivično djelo.

Zaštita prava ponuđača i javnog interesa se može pokrenuti podnošenjem pravnih lijekova (prigovora i žalbe) zbog učinjenih nepravilnosti u toku čitavog postupka javne nabavke.

Aktivnu legitimaciju za pokretanje postupka zaštite prava ponuđača i javnog interesa, ima širok dijapazon lica, i to:

- svaki ponuđač i svako lice na čija se prava i pravne interese odnosi postupak javne nabavke (zainteresovano lice)
- nadležni državni tužilac,
- Direkcija za javne nabavke,
- Državna revizorska institucija i
- drugi nadležni organi.

Podnijeti prigovor, kao i žalba, imaju suspenzivno dejstvo na tok postupka javne nabavke, što znači da podnijeti pravni lijekovi obustavljaju sve radnje u postupku javne nabavke, do donošenja konačne i izvršne odluke Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki.

Zakonom o javnim nabavkama su, zbog karaktera javnih nabavki, koji je po svojoj prirodi hitan, određeni kratki rokovi, i to:

- 8 dana za podnošenje prigovora,
- 8 dana za odlučivanje naručioca po podnijetom prigovoru,
- 8 dana za podnošenje žalbe Komisiji za kontrolu postupka javnih nabavki i
- 15 dana za odlučivanje Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki. Izuzetno, ovaj rok se može produžiti za najviše deset dana, o čemu se obavještava podnosilac žalbe i naručilac.

Ekstenzivan stav zakonodavca prilikom definisanja kruga subjekata koji mogu podnijeti prigovor omogućava da zainteresovana lica, koja nijesu učestvovala u postupku javne nabavke, iz razloga što nisu zadovoljavale uslove koje je postavio naručilac na diskriminirajući način ili im nije dozvoljeno da učestvuju u postupku od strane naručioca koji je time prekršio zakon, pokrenu postupak za zaštitu svojih prava.

Ovdje treba imati u vidu da će, nepostojanje procesne pretpostavke na strani onoga ko podnosi pravni lijek (prigovor i žalbu), rezultirati donošenjem zaključka o odbacivanju pravnog lijeka (prigovora ili žalbe).

Podnosilac pravnog lijeka nema aktivnu legitimaciju za podnošenje prigovora i žalbe u slučajevima kada:

- 1) Lica koja, zbog svog statusa ili organizacionog oblika, ne mogu da zakluče ugovor o javnoj nabavci. To su različita strukovna udruženja ili privredne komore, koja nisu aktivno legitimisana za podnošenje prigovora i žalbe, u ime lica koje je podnijelo ponudu ili potencijalnog ponuđača (najčešće njihovog člana), osim ukoliko i sama ne nastupaju kao ponuđači.
- 2) Podizvođači, odnosno podugovarači, jer oni ne zaključuju taj ugovor kao ugovorna strana, već se u ugovoru pominju (kao i u ponudi), kako bi naručilac bio upoznat sa svim onim subjektima koji će učestvovati u realizaciji javne nabavke.
- 3) Lica koja do isteka krajnjeg roka za podnošenje ponuda nisu podnijela ponudu. Takva lica, u slučaju podnošenja prigovora nakon isteka roka za podnošenje ponuda, više ne bi imala interes za zaključivanje ugovora.
- 4) Ponuđač za osporavanje radnji naručioca preduzetih u partijama za koje taj ponuđač nije podnio ponudu, odnosno prijavu.

Žalba, u postupku zaštite prava, može se podnijeti protiv rješenja naručioca ili u slučaju ćutanja administracije, kada naručilac ne donese odluku po podnijetom prigovoru ili donijetu odluku ne dostavi podnosiocu prigovora u roku od tri dana od dana donošenja. (Član 91 Zakona o javnim nabavkama).

Odluke Komisije obaveznog su karaktera i imaju status konačnog i izvršnog akta. Naime, protiv odluka Državne komisije nije dozvoljeno pravo žalbe, ali se u roku od 30 dana od dana dostavljanja rješenja strankama može pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Crne Gore. Takođe, nezadovoljni ponuđač može da zahtjeva naknadu štete pred nadležnim sudom.

Eksterna revizija - koju vrši Državna revizorska institucija u skladu sa Zakonom o Državnoj revizorskoj instituciji (Sl. list RCG, br. 28/04, 27/06, 78/06 i Sl. list CG, br. 17/07). Naime, članom 6. i 7. Zakona o državnoj revizorskoj instituciji, revizija se vrši radi obezbjeđivanja bitnih informacija o upravljanju budžetom, imovinom i ekonomskim poslovima, zakonitog postupanja od strane subjekta revizije, unapređivanja njegove sposobnosti za uspješno ostvarivanje zadataka i prevencije pogrešnog postupanja.

Institucija, prilikom donošenja budžeta Crne Gore i završnog računa budžeta, daje Skupštini Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština) pregled svojih saznanja o budžetu i stanju imovine, ukazuje na uzroke i posljedice bitnih nedostataka i nepravilnosti i predlaže mjere za njihovo otklanjanje.

Institucija, u okviru nadležnosti utvrđenih ovim Zakonom i drugim propisima, pruža i stručnu pomoć Skupštini, Vladi Crne Gore i drugim državnim organima u donošenju odluka.

Institucija, u smislu člana 5 ovog zakona, vrši reviziju akata i radnji subjekta revizije koji proizvode ili mogu proizvesti finansijske efekte na:

- 1) prihode i rashode;
- 2) imovinu države;
- 3) zaduživanje, davanje garancija i super garancija;
- 4) racionalnu upotrebu sredstava koja su subjektima revizije dodijeljena na korišćenje.

20. Koja tijela su odgovorna za postupak revizije u oblasti javnih nabavki? Da li su oni administrativnog ili pravosudnog karaktera? Da li je osigurana njihova nezavisnost u odnosu na naručioca, i na koji način?

U prvom stepenu, a u skladu sa članom 87 st. 3 i 4 Zakona o javnim nabavkama, prigovor se podnosi **naručiocu**, u pisanoj formi, u tri primjerka neposredno ili poštom preporučeno sa povratnicom. U prigovoru se navode nepravilnosti u postupku javne nabavke, činjenice i dokazi za učinjene povrede i predlog za otklanjanje nepravilnosti.

U drugom stepenu, Zakonom je postupak zaštite prava ponuđača i javnog interesa centralizovan i ostvaruje se pred **Komisijom za kontrolu postupka javnih nabavki**. Naime, žalba, u postupku zaštite prava, može se podnijeti protiv rješenja naručioca ili u slučaju ćutanja administracije, kada naručilac ne donese odluku po podnijetom prigovoru ili donijetu odluku ne dostavi podnosiocu prigovora u roku od tri dana od dana donošenja. Žalba se podnosi u roku od osam dana.

U trećem stepenu, protiv odluka Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki nije dozvoljeno pravo žalbe, ali se u roku od 30 dana od dana dostavljanja rješenja strankama može pokrenuti upravni spor pred **Upravnim sudom Crne Gore**. Takođe, nezadovoljni ponuđač može da zahtjeva naknadu štete pred nadležnim sudom.

Naručioci, odnosno organi koji su dužni da nabavku roba, usluga i ustupanje izvođenja radova, sprovode po postupcima predviđenim članom 2. Zakona o javnim nabavkama, su:

- 1) državni organi, organi državne uprave, organizacije, ustanove i drugi korisnici sredstava budžeta Crne Gore i drugih javnih sredstava;

- 2) organi lokalne samouprave, organi lokalne uprave i organizacije i ustanove koje su korisnici sredstava budžeta jedinice lokalne samouprave i drugih javnih sredstava;
- 3) organizacije za obavezno socijalno osiguranje, obrazovane u skladu sa zakonima koji uređuju ove vrste osiguranja;
- 4) preduzeća i druga pravna lica u kojima Crna Gora ili jedinica lokalne samouprave ili drugi obveznici ovog zakona posjeduju više od 50% akcija ili udjela u vlasništvu ili koja imaju više od polovine članova u organu upravljanja, a koja obavljaju djelatnost od javnog interesa i nemaju industrijski ili komercijalni karakter;
- 5) pravna lica koja za javnu nabavku koriste sredstva koja je, kao subvenciju ili garanciju, obezbijedila Crna Gora ili jedinica lokalne samouprave ili drugi obveznik primjene ovog zakona.

Dakle, gore navedeni subjekti moraju javne nabavke sprovoditi isključivo i u skladu sa pravilima propisanim Zakonom o javnim nabavkama. Evidentno odstupanje u korišćenju sredstava podložno je odgovarajućim sankcijama i odgovornostima, uređena ovim i drugim zakonima, kojima se uređuje poslovanje i rad tih subjekata.

Da ne bi bilo dileme i neizvjesnosti, Zakonom je predviđena obaveza Direkcije za javne nabavke da priprema, objavljuje i ažurira listu obveznika primjene Zakona o javnim nabavkama. Lista obveznika uključuje ministarstva, organe državne uprave, organe lokalne samouprave, javna preduzeća i javne ustanove, što uključuje i subjekte u oblasti sektora komunalnih usluga – vodoprivrede, energetike, poštanske djelatnosti, željeznice i dr. Pri tome, ukoliko neki od obveznika nije na listi Direkcije za javne nabavke, a ispunjava uslove utvrđene članom 2 Zakona (koji su gore navedeni), obavezan je da nabavku roba, usluga i ustupanje izvođenja radova, sprovode po postupcima utvrđenim ovim Zakonom. Ovo iz razloga, što status obveznika dobija, ispunjavanjem uslova propisanih Zakonom, a ne u zavisnosti od toga da li se nalazi na listi obveznika.

Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki - čiji je zadatak obezbjeđivanje pravne zaštite ponuđača i javnog interesa u svim fazama postupka javne nabavke, posebno je, samostalno i nezavisno državno tijelo. Na rad i organizaciju Komisije primjenjuju se osnovna načela javnih nabavki, i to načelo zakonitosti, javnosti, transparentnosti i efikasnosti. U skladu sa navedenim načelima, Komisija osnovana je Zakonom o javnim nabavkama, kao samostalno i nezavisno državno tijelo. Samostalnost Komisije se ogleda u radu i odlučivanju, koji su bliže uređeni Poslovníkom o radu Komisije. U pogledu imenovanja, Zakonom je propisano da predsjednika i članove Komisije imenuje Vlada i to, predsjednika na prijedlog ministarstva nadležnog za poslove pravde, jednog člana na predlog ministarstva nadležnog za poslove finansija i jednog člana na predlog Zajednice opština. Ovdje treba istaći da je zakonodavac propisao uslove za imenovanje koji su slični uslovima za izbor sudija i to tako što je propisao da za predsjednika Komisije može biti imenovano lice koje je diplomirani pravnik sa položenim pravosudnim ispitom i koje ima najmanje 15 godina radnog iskustva u struci, dok za člana Komisije može biti imenovano lice sa visokom stručnom spremom i najmanje 10 godina radnog iskustva u struci.

Potvrda nezavisnosti Komisije ogleda se u činjenici da:

- 1) Predsjedniku i članu Komisije može prestati mandat, odnosno mogu biti razriješeni dužnosti, samo u zakonom propisanim slučajevima (ako bude osuđen za krivično djelo na bezuslovnu kaznu zatvora u trajanju od najmanje šest mjeseci ili ako bude osuđen za krivično djelo koje ga čini nedostojnim vršenja funkcije, ako umre ili trajno izgubi zdravstvenu sposobnost za obavljanje dužnosti, ako bude izabran i počne da obavlja funkciju nespojivu sa dužnošću u Komisiji, ako podnese ostavku i sam zatraži da bude razriješen i ako bez opravdanog razloga ne obavlja dužnost u Komisiji duže od tri mjeseca).
- 2) Komisija je samostalan budžetski korisnik.

Pored članova, Komisija ima stručnu službu, kojom rukovodi sekretar. Na zaposlene u stručnoj službi primjenju se propisi o državnim službenicima i namještenicima.

Način rada Komisije bliže se uređuje Poslovníkom o radu, kojim je predviđeno da Komisija radi i odlučuje na sjednici.

Na sjednicama Komisija:

- 1) razmatra žalbe ponuđača na postupke javnih nabavki i donosi odluke po njima,
- 2) ispituje pravilnost primjene Zakona o javnim nabavkama i predlaže i preuzima mjere za ispravku utvrđenih nepravilnosti, kojima se obezbjeđuje konkurentsko ponašanje ponuđača i transparentnost postupka javnih nabavki,
- 3) utvrđuje načelne stavove radi jedinstvene primjene zakona,
- 4) razmatra primjenu zakona i drugih propisa iz nadležnosti Komisije,
- 5) donosi poslovnik o radu,
- 6) donosi izvještaj o radu, na predlog predsjednika Komisije,
- 4) vrši i druge poslove, utvrđene zakonom i ovim poslovnikom.

Komisiji je, saglasno članu 93 Zakona, dato u nadležnost da:

- razmatra i odlučuje po žalbama u postupku javnih nabavki,
- u cilju ostvarivanja svojih nadležnosti i ovlašćenja, Komisija u postupku razmatranja žalbi i utvrđivanja jedinstvenih stavova, ispituje pravilnost primjene ovog zakona i predlaže i preuzima mjere za ispravku utvrđenih nepravilnosti, kojima se obezbjeđuje konkurentsko ponašanje ponuđača i transparentnost postupka javnih nabavki,
- radi jedinstvene primjene zakona utvrđuje načelne stavove na zahtjev zainteresovanih lica (naručilaca, ponuđača, državnih organa i drugih institucija i lica, koja dokažu da imaju pravni interes za donošenje načelnog stava Komisije) i da
- vrši i druge poslove, u skladu sa ovim Zakonom.

Komisija odluke donosi na sjednicama većinom glasova prisutnih članova. Sjednice Komisije na kojima se odvija vijećanje po žalbama, kao i sam postupak odlučivanja nijesu javni. O vijećanju i glasanju sastavlja se posebni zapisnik koji potpisuju predsjednik, članovi i sekretar Komisije. Komisija odluke donosi u roku od 15 dana, koji se u naročito opravdanim slučajevima može produžiti za još 10 dana, tako da je najduži rok za donošenje odluke samo 25 dana. Tako kratki rokovi za donošenje odluka podrazumijevaju izuzetnu ažurnost u radu Komisije. Donošenje odluka u ovako kratkim rokovima omogućava da se proces javne nabavke ne zaustavi, što bi povećalo troškove za naručioca, ali bi indirektno stvorilo opterećenje i za državu i javni interes, naročito u slučajevima javnih nabavki koje su od izuzetnog značaja za državu i gdje postoji snažno izražen javni interes. Kroz izloženo se dobija odgovor na pitanje zašto u sporovima o javnim nabavkama ne odlučuje redovni sud, već jedan specijalizovani organ, kao što je Komisija. Takvo rješenje je prihvaćeno i u zemljama Evropske zajednice, kao i u zemljama koje se nalaze u našem okruženju (Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Srbija, Makedonija, Albanija).

Pri osnivanju Komisije, Direktive Evropske unije i neke presude Evropskog suda pravde, koristile su se kao osnova za uspostavljanje novog tipa državnog organa, smještenog između upravne i sudske vlasti.

Direktivom EU 89/665 propisano je da tijela koja vode žalbeni postupak, moraju biti utemeljena na sljedećim pravilima:

- odluka koju takvo tijelo donosi u postupku kontrole javne nabavke, mora biti u pisanom obliku sa obrazloženjem razloga za donošenje takve odluke,
- protiv odluka takvih tijela, strankama u postupku mora biti omogućena sudska zaštita,
- tijelo mora biti nezavisno,
- članovi tijela imenuju se i razrešavaju pod istim uslovima kao i predstavnici sudske vlasti (uslovi za imenovanje sudija),
- članovi tijela imenuju se na određeni mandat,
- predsjednik tog tijela mora ispunjavati iste pravne i profesionalne kvalifikacije kao i članovi sudske vlasti,

- tijelo vodi postupak na raspravnom principu saslušanjem stranaka,
- odluke takvog tijela moraju biti pravno obavezujuće.

Kada su u pitanju presude Evropskog suda pravde, najznačajnija je C-54/96 Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH protiv Bundesbaugessellschaft Berlin mbH iz 1997. godine, u kojoj Sud, pored odlučivanja o postavljenom zahtjevu, određuje i uslove koje državno tijelo za kontrolu postupka javne nabavke, ukoliko kontrolu ne vrši sudska vlast, mora ispunjavati, da bi se steklo pravo postavljanja prethodnog pitanja Evropskom sudu pravde. Ova presuda je od izuzetnog značaja za pravni sistem Crne Gore, s obzirom na to da kontrolu postupka javnih nabavki vrši Komisija, a ne sud.

Zahtjevi navedeni u citiranoj presudi moraju biti kumulativno ispunjeni, a odnose se na:

- tijelo mora biti osnovano zakonom, a ne nekim podzakonskim aktom,
- tijelo mora biti osnovano kao stalan organ, a ne ad hoc,
- mora imati obavezujuću nadležnost,
- mora voditi inter partes postupak,
- mora primjenjivati zakonske propise,
- mora biti nezavisno.

U citiranim direktivama, kao i u presudama Evropskog suda pravde, više puta je navedeno da je odluka tijela mjerodavnog za odlučivanje o pravnim sredstvima ponuđača protiv odluke naručioca prepuštena državama članicama. U mnogim takvim slučajevima o zahtjevu za pravnu zaštitu ne odlučuju sudovi nego posebna *prima facie* nesudska tijela (pri tom je izuzetak odštetni zahtjev, koji je, po pravilu, u nadležnosti sudova). Razloge za takvo uređenje treba tražiti u nužnosti obezbjeđivanja hitnog postupka i suspenzivnog dejstva podnijetog pravnog sredstva – hitnosti da nadležni organ o podnesenom pravnom sredstvu odluči što prije. Priroda javne nabavke i ovlašćenja nadležnih organa u postupcima pravne zaštite (mogućnost poništavanja odluka o izboru najpovoljnije ponude, odnosno kompletnom postupku javne nabavke) ne dozvoljavaju da žalbe iz postupaka javne nabavke budu na sudu u istom redu čekanja s ostalim zahtjevima, jer je takav način pravne zaštite neefikasan. Direktive inače zahtijevaju da, u slučaju kada nadležna tijela za odlučivanje o pravnoj zaštiti nijesu sudska tijela, svaku odluku treba argumentovati pismeno. U tom slučaju, države moraju osigurati da navodno nezakonita odluka nadležnog tijela pravne zaštite ili svaki propust u sprovođenju njegovih ovlašćenja mogu biti predmet sudske zaštite ili provjere drugog tijela koje je sud ili tribunal po članu 234. Amsterdamskog ugovora, i koje je nezavisno od naručioca i organa za provjeru pravilnosti postupka javne nabavke.

Organizacija pravne zaštite, po kojoj o zahtjevima odlučuju specijalizovana tijela promoviše i Evropska komisija, a isti se nagovještaj može nazreti iz novih Direktiva 2004/17/EC (član 72.) i 2004/18/EC (član 81).

Među razlozima da se Zakonom o javnim nabavkama detaljnije uredi status, nadležnost i djelovanje Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki, bio je i zahtjev za usklađivanje sa direktivama pravne zaštite, koje, osim opštih smjernica, nemaju detaljnije odredbe o tijelima nadležnim za odlučivanje u postupcima javnih nabavki.

Na rad i organizaciju Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki primjenjuju se osnovna načela javnih nabavki, i to: načelo zakonitosti, javnosti, transparentnosti i efikasnosti. U skladu sa navedenim načelima, Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki osnovana je Zakonom o javnim nabavkama, kao samostalan i nezavisan državni organ. Samostalnost Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki se ogleda u radu i odlučivanju, koji su bliže uređeni Poslovníkom o radu Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki.

Potvrda nezavisnosti Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki ogleda se u činjenici da:

- 1) Predsjedniku i članu Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki može prestati mandat, odnosno mogu biti razriješeni dužnosti, samo u zakonom propisanim slučajevima (ako bude osuđen za krivično djelo na bezuslovnu kaznu zatvora u trajanju od najmanje šest mjeseci ili ako bude osuđen za krivično djelo koje ga čini nedostojnim vršenja funkcije;

- umre ili trajno izgubi zdravstvenu sposobnost za obavljanje dužnosti; bude izabran i počne da obavlja funkciju nespojivu sa dužnošću u Komisiji za kontrolu postupka javnih nabavki; ako podnese ostavku i sam zatraži da bude razriješen; bez opravdanog razloga, ne obavlja dužnost u Komisiji za kontrolu postupka javnih nabavki duže od tri mjeseca),
- 2) Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki je samostalan budžetski korisnik

21. Koja prava su prenijeta na ova tijela za reviziju?

Komisiji za kontrolu postupka javnih nabavki je dato u nadležnost da:

- 1) razmatra žalbe ponuđača na postupke javnih nabavki i donosi odluke po njima;
- 2) ispituje pravilnost primjene ovog zakona i predlaže i preduzima mjere za ispravku utvrđenih nepravilnosti, kojima se obezbjeđuje konkurentsko ponašanje ponuđača i transparentnost postupka javnih nabavki;
- 3) utvrđuje načelne stavove radi jedinstvene primjene zakona,
- 4) obavlja i druge poslove, u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

Aneksi:

Aneks 23 - Zakon o javnim nabavkama, 7, 10

Aneks 24 - Zakon o koncesijama, 13

Aneks 25 - Zakon o učešću privatnog sektora
u vršenju javnih usluga, 13

Aneks 26 - Uslovi i način određivanja
vrijednosti javne nabavke, 10

Aneks 27 - Pravilnik o obliku, sadržini i
načinu izdavanja isprave, kojom se

obezbjeđuje uredno plaćanje obaveza iz
javnih nabavki, 10

Aneks 28 - Pravilnik o metodologiji
iskazivanja kriterijuma u odgovarajući broj
bodova, načinu i postupku ocjene i
upoređivanja ponuda, 10

Aneks 29 - Način evidentiranja podataka o
javnim nabavkama, 10